

Lokalna Strategia Rozwoju 2016-2023

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” – Lokalna Grupa Działania

[LGD – S-UN]

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie 19.1. Wsparcie przygotowawcze

SŁUPCA, kwiecień 2020 r.

Spis treści

1.	Charakterystyka LGD.....	4
1.1.	Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	4
1.2.	Obszar – spójność przestrzenna LGD S-UN	4
1.3.	Potencjał LGD.....	5
1.3.1.	Opis powstania S-UN	5
1.3.2.	Struktura i reprezentatywność LGD.....	7
1.3.3.	Poziom decyzyjny – funkcje organów stowarzyszenia i ich podział.....	7
1.3.4.	Struktura i skład organów decyzyjnych LGD S-UN	9
1.3.5.	Zasady funkcjonowania LGD S-UN	10
1.3.6.	Doświadczenie LGD S-UN	10
2.	Partycypacyjny charakter LSR	11
3.	Diagnoza LGD S-UN – opis obszaru, ludności i gospodarki.....	13
3.1.	Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze obszaru	13
3.1.1.	Położenie fizyczno-geograficzne, rzeźba terenu i budowa geologiczna	13
3.1.2.	Fauna i flora.....	13
3.2.	Uwarunkowania historyczne i kulturowe	14
3.3.	Charakterystyka społeczno-gospodarcza obszaru i jego mieszkańców.....	18
3.3.1.	Sfera społeczna - charakterystyka ludności i bezrobocia.....	18
3.3.2.	Sfera gospodarcza - charakterystyka gospodarki	24
3.4.	Specyfika i spójność obszaru LGD S-UN	26
3.5.	Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR	27
4.	Analiza SWOT	28
5.	Cele i wskaźniki	36
6.	Wybór i ocena operacji oraz kryteria wyboru projektów [postępowanie konkursowe i kryteria oceny projektów]	49
6.1.	Zasady wyboru i oceny operacji przez LGD	49
6.2.	Tryb odwoławczy od decyzji organu decyzyjnego LGD.....	55
6.3.	Mierzalność i adekwatność kryteriów wyboru projektów przez LGD.....	55
6.4.	Projekty grantowe i operacje własne	57
7.	Plan działania.....	60
7.1.	Wskaźniki produktu	60
7.2.	Wskaźniki rezultatu.....	63

7.3. <i>Projekty współpracy</i>	63
8. <i>Budżet LSR</i>	63
9. <i>Plan komunikacji</i>	65
10. <i>Innowacyjność</i>	65
11. <i>Zintegrowanie</i>	66
12. <i>Monitoring i ewaluacja</i>	68
12.1. <i>Monitoring</i>	68
12.2. <i>Ewaluacja</i>	68
13. <i>Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko</i>	72
<i>Wykaz wykorzystanej literatury</i>	72
<i>Spis tabel</i>	72
<i>Spis rysunków</i>	73
<i>Załącznik 1- Tabela 22. Plan działania LSR S-UN</i>	74
<i>Załącznik 2 - Tabela 23. Plan komunikacji</i>	77
<i>Załącznik 3 - Tabela 24. Budżet - Plan finansowy LSR S-UN</i>	79
<i>Załącznik 4. Procedura aktualizacji LSR S-UN</i>	81
<i>Załącznik 5. Procedury ewaluacji i monitoringu LSR S-UN</i>	82

1. Charakterystyka LGD

1.1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

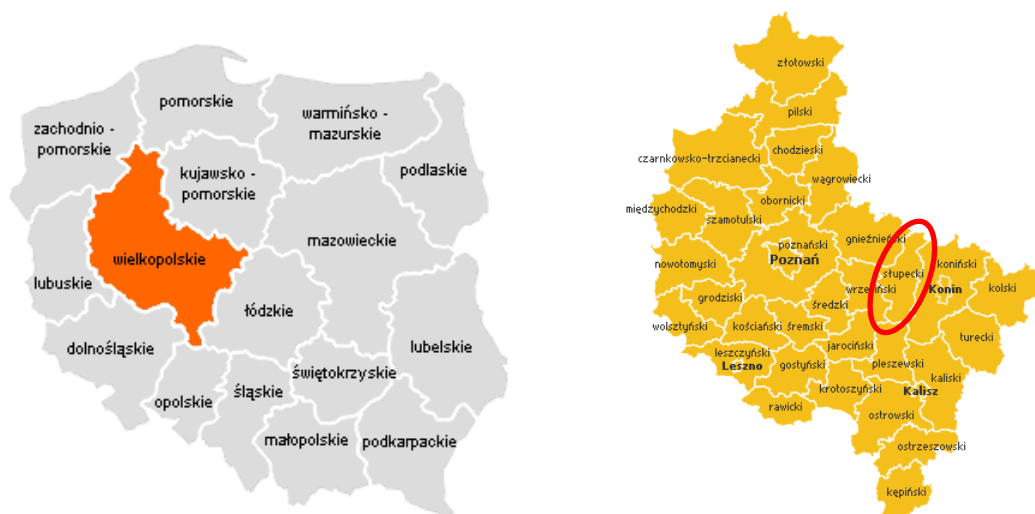
Formą prawną partnerstwa, tj. lokalnej grupy działania [LGD] pn. Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [S-UN, Stowarzyszenie UN] jest stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną. LGD S-UN zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 01.08.2008 r., pod numerem 0000310950, zgodnie z wymogami przepisów prawnych ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich [DZ. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.].

Siedziba S-UN mieści się w mieście powiatowym Słupca, przy ul. Poznańskiej 20, natomiast prace związane z realizacją bieżących zadań prowadzone są w biurze położonym przy ulicy Dworcowej 62, które jest czynne w dni robocze w godzinach od 7.00 do 15.00 służąc pomocą lokalnej społeczności.

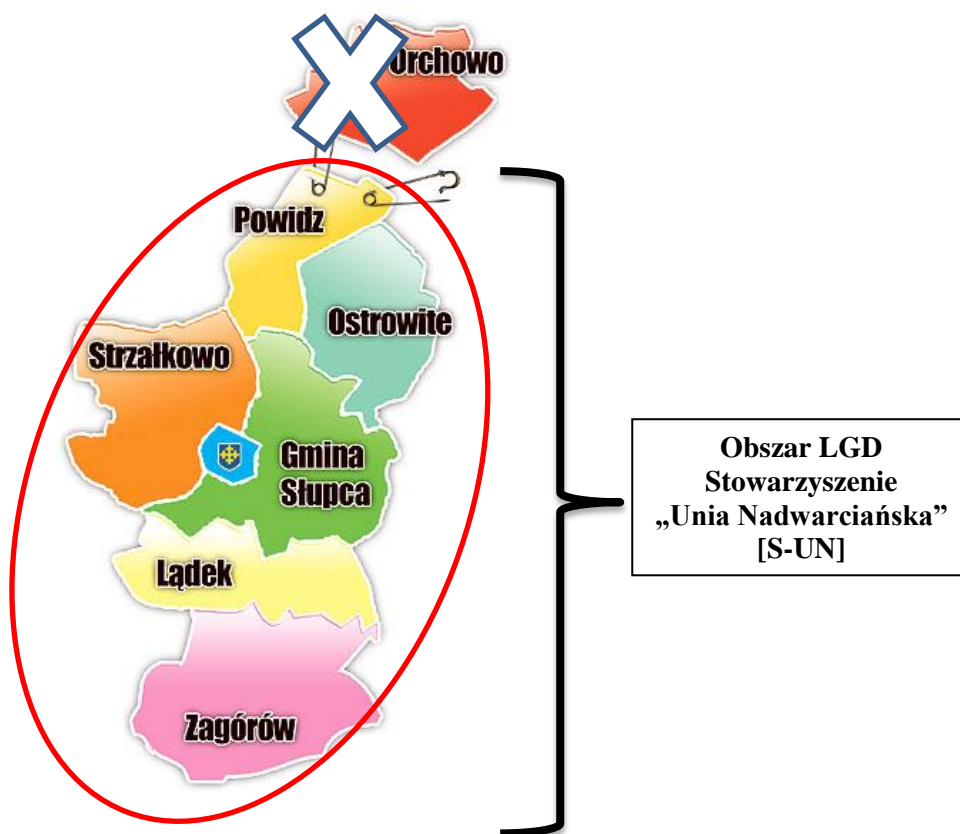
1.2. Obszar – spójność przestrzenna LGD S-UN

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”¹ [rys. 1] oddziałuje swoim zasięgiem na siedem gmin, tj.: Łądek, Ostrowite, Powidz, Słupca-miasto, Słupca-gmina, Strzałkowo i Zagórów [rys. 1]. Granice obszaru S-UN pokrywają się w znacznej części z granicami administracyjnymi poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu słupeckiego [nie licząc gminy Orchowo]. Obszar oddziaływania LGD położony jest niemal w całości w powiecie słupeckim, w województwie wielkopolskim.

Rysunek 1. Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” z wyróżnieniem obszaru działania LGD [wg stanu na 31.06.2015r.]

¹ Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” posiada status prawny Lokalnej Grupy Działania zgodnie z wymogami wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Źródło: Gazetasłupecka.pl

1.3. Potencjał LGD

1.3.1. Opis powstania S-UN

Początków Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska" należy upatrywać w 2004 roku, bowiem wówczas w Starostwie Powiatowym w Słupcy zostało podpisane wielostronne porozumienie w sprawie podjęcia wspólnych działań na rzecz przygotowania, promocji i rozwoju nowego produktu turystycznego w miejscowości Łąd pod nazwą "Słowianie-Piastowie-Cystersi. Łąd nad Wartą Dziedzictwem Kultury Polskiej i Europejskiej". Pod koniec 2004 roku, po ogłoszeniu naboru wniosków w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader + (PPL+) partnerzy postanowili wziąć udział w tym Programie. Działając w imieniu wszystkich partnerów w ostatnim kwartale 2004 roku Gmina Łądek złożyła wniosek aplikacyjny do Schematu I. W wyniku pozytywnej weryfikacji złożony wniosek został przyjęty do finansowania. Był to impuls do dalszego zacieśniania współpracy pomiędzy partnerami 2006 rok, kiedy to postanowiono sformalizować dotychczasową wzajemną współpracę i nadać jej wymiar instytucjonalny. W marcu 2006 roku odbyło się zebranie 45 osób - przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i samorządowców, którzy postanowili powołać lokalną grupę działania odpowiadającą wymogom podejścia Leader. Wybrano formę prawną fundacji, która zapewniła równoprawną pozycję osób prawnych i osób fizycznych. W wyniku kontynuacji wcześniejszych działań w dniu 10 kwietnia 2006 r. aktem notarialnym w obecności fundatorów został ustanowiony Statut Fundacji "Unia Nadwarciańska". Na początku 2008 roku w związku z wejściem w życie w dniu 7 marca 2007 r. Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich członkowie partnerstwa podjęli decyzję o zmianie formy prawnej. Większość instytucji i osób, które dotychczas były partnerami Fundacji "Unia Nadwarciańska" zadeklarowały chęć bycia członkami Stowarzyszenia "Unia Nadwarciańska". W toku dalszych prac w 2008 roku dokonano uchwalenia Statutu, złożono wniosek o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) w Poznaniu, którego decyzją [IX Wydziału Gospodarczego KRS] nastąpił wpis w dniu 1 sierpnia 2008 r. do KRS pod numerem 0000310950. Następnie powołano przedstawicieli do organów Stowarzyszenia, którymi

są: Zarząd, Rada oraz Komisja Rewizyjna. Szczególnym a zarazem ważnym organem jest Rada w skład której wchodzi 15 członków powoływanych spośród członków Stowarzyszenia. Najważniejszym zadaniem Rady jest wybór operacji, które mają być finansowane w ramach lokalnej strategii rozwoju. Obecnie o Stowarzyszeniu „Unia Nadwarciańska” Lokalnej Grupy Działania, można powiedzieć, że jest prężnie działającą organizacją na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, która ma za sobą kolejne doświadczenia obejmujące okres 2007-2013 wynikające z wdrażania i realizacji Programu Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Nasze doświadczenia wynikają między innymi z realizacji i wydatkowania środków w ramach następujących przedsięwzięć:

- a. Lokalna Strategia Rozwoju finansowana ze środków PROW 2007-2013 - w kwocie 5 273 092,00 zł,
- b. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009 - 91 400,00 zł (Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie "Miłość, damy i rycerze"),
- c. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2009 - 10 000,00 zł (IX Powiatowe Spotkania z Folklorem),
- d. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2010 - 50 000,00 zł (oznakowanie szlaku kajakowego na rzece Warcie),
- e. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2010 - 8 000,00 zł (Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie "Misje, Kościoły i Klasztory"),
- f. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2010 - 130 000,00 zł (X Spotkania z folklorem).
- g. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2011 – 59 609,00 zł (Spotkania z Folklorem),
- h. Powiat Słupecki na realizację zadania publicznego w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego 2011 – 9 000,00 zł („Stworzenie infrastruktury wokół zabytkowego kościoła w Trąbczynie”),
- i. Gmina Zagórów na realizację zadania publicznego 2011 – 9 000,00 zł („Rewitalizacja cokołu zabytkowego kościoła w Trąbczynie”),
- j. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2011 – 49 999,99 zł (oznakowanie szlaku kajakowego na rzece Warcie- II etap),
- k. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2012 – 83 780,00 zł (Spotkania z Folklorem),
- l. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2012 – 10 020,00 zł (Z kulturą na Ty w Powiecie Słupeckim),
- m. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2012 – 49 999,58 zł (III etap oznakowania szlaku kajakowego na rzece Warcie),
- n. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa narodowego 2012 – 32 000,00 zł (VIII Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą),
- o. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2013 – 139 969,92 zł (Z kulturą na Ty w Powiecie Słupeckim),
- p. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014 – 20 119,98 zł (Zapominanie-przypomnianie dziedzictwo kulturowe Powiatu Słupeckiego),
- q. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2015 – 81 512,40 zł (Zapominanie-przypomnianie dziedzictwo kulturowe Powiatu Słupeckiego),
- r. Program Wielkopolska Odnowa Wsi 2015 – 7,5 tys. zł [Powrót do słowiańskich korzeni – Łąd Sołectwo – gdzie przeszłość i przyszłość się łączą].

W oparciu o zmiany statutowe wprowadzone w 2015 roku, Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, o celach niezarobkowych, działającym jako lokalna grupa działania [LGD] w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej Nr L 347/320 z dnia 20 grudnia 2013 r.).

1.3.2. Struktura i reprezentatywność LGD

Stowarzyszenie od samego początku powstania przeszło długą drogę rozwoju swojej bazy członkowskiej. W jego strukturach realizowana była idea współpracy pomiędzy przedstawicielami z różnych sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. Obecnie można wskazać, że struktura podmiotów będących członkami inaczej jest ukształtowana niż pierwotnie, nie zmieniło to jednak dotychczas kluczowej kwestii w zakresie współpracy pomiędzy przedstawicielami różnych sektorów. Wprawdzie przedstawiciele części sektora publicznego odeszli ze Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, ale w miejsce odchodzących przystąpili nowi, mianowicie gmina Ostrowite, oraz gmina miejska Słupca w reakcji na nowe uregulowania prawne obejmujące swoim zakresem lata 2014-2020. Zmiany objęły swoim zasięgiem także przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego, ich skutkiem jest przede wszystkim większa niż pierwotnie liczba członków, wynosząca ponad 100 przedstawicieli łącznie. Wśród tych są jednocześnie osoby, które można zaliczać do przedstawicieli grup defaworyzowanych, m. in. osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety oraz osoby powyżej 50-ego roku życia. Ponadto pośród członków LGD S-UN są też przedstawiciele podmiotów ekonomii społecznej.

Obecnie Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” zasilą 126 członków sektora publicznego, społecznego i gospodarczego [sektor publiczny 10 członków, sektor społeczny 37 członków, społeczny/mieszkaniec 57 członków, sektor gospodarczy 18 członków, mieszkańców 4 członków]. Do członków LGD należy siedem Gmin wchodzących w skład obszaru działania LGD, które reprezentowane są przez siedmiu przedstawicieli sektora publicznego, jak również Powiat Słpecki, Biblioteka Publiczna Gminy Powidz i GOK Łądek, osiemnastu przedstawicieli sektora gospodarczego oraz dziewięćdziesięciu ośmiu przedstawicieli sektora społecznego. Członkowie sektora publicznego stanowią 8% wszystkich członków a członkowie sektora społecznego i gospodarczego 92% wszystkich członków Stowarzyszenia. Wśród członków Stowarzyszenia jest 41 kobiet co stanowi 33 % liczby członków Stowarzyszenia.

Opisana powyżej struktura członkostwa w Lokalnej Grupie Działania Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” gwarantuje właściwą reprezentację poszczególnych partnerów – przedstawicieli lokalnego społeczeństwa. Zgodnie z wymogami wdrażania LSR w latach 2014-2020 należy również podkreślić właściwą reprezentację sektora gospodarczego, co umożliwić będzie realizację jednego z kluczowych zadań, a mianowicie tworzenia nowych miejsc pracy.

Jednocześnie Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” pozostaje podmiotem otwartym na kolejnych, nowych członków. Kwestia ta jest uregulowana w Statucie² Stowarzyszenia w § 11 – Procedura przyznawania członkostwa, w punktach od 1 do 4. Kwestie związane z ustaniem członkostwa regulują natomiast przepisy § 14 – Przyczyny ustania członkostwa, w punktach od 1 do 2.

1.3.3. Poziom decyzyjny – funkcje organów stowarzyszenia i ich podział

Podział funkcji pełnionych przez organy Stowarzyszenia regulowany jest w jego Statucie, w rozdziale czwartym. W § 15, pkt. 1, wskazane jest, że organami stowarzyszenia są:

- a. Walne Zebranie Członków,
- b. Zarząd,
- c. Komisja Rewizyjna,
- d. Rada.

Zgodnie z postanowieniami zawartymi w Statucie w § 16 najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji wskazanych w § 17 należą:

- a. uchwalanie wieloletnich i rocznych planów działania Stowarzyszenia;
- b. uchwalanie rocznego budżetu Stowarzyszenia;
- c. rozpatrywanie i przyjmowanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- d. zatwierdzanie bilansu i rachunku wyników oraz dokonywanie podziału zysków;
- e. uchwalanie lokalnych kryteriów wyboru operacji do finansowania,
- f. powoływanie i odwoływanie Prezesa Zarządu oraz pozostałych członków Zarządu

² Statut z dnia 28 grudnia 2015 roku.

- g. powoływanie i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej;
- h. powoływanie i odwoływanie Przewodniczącego Rady oraz członków Rady;
- i. udzielanie absolutorium Zarządowi na wniosek Komisji Rewizyjnej;
- j. uchwalanie zmian w statucie;
- k. uchwalanie regulaminu Walnego Zebrania Członków;
- l. uchwalanie regulaminu Rady;
- m. uchwalanie wysokości składek członkowskich i zasad ich pobierania;
- n. ustalanie zasad gospodarowania mieniem Stowarzyszenia;
- o. ustalanie wysokości kwoty, do której Zarząd może w imieniu Stowarzyszenia samodzielnie zaciągać zobowiązania;
- p. nadawanie i pozbawianie godności członka honorowego Stowarzyszenia;
- r. rozpatrywanie wniosków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- s. rozpatrywanie wniosków i odwołań członków Stowarzyszenia;
- t. rozpatrywanie odwołań kandydatów na członków Stowarzyszenia;
- u. podejmowanie uchwał o rozwiązaniu Stowarzyszenia i likwidacji majątku;
- v. podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach nie zastrzeżonych do kompetencji innych organów Stowarzyszenia.

Jednocześnie w Statucie w § 18, pkt. 2, wskazane zostało, że uchwały Walnego Zebrania Członków są podejmowane zwykłą większością głosów. W § 30 Statutu wskazano, że Rada jest organem wybierającym operacje, które mają być finansowane w ramach lokalnej strategii rozwoju. Rada składa się z 15 członków oraz co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe w tym kobiety i osoby młode poniżej 35 roku życia. Natomiast szczegółowe zasady wyboru członków Rady określa Regulamin³ Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania „Unia Nadwarciańska” uchwalony przez Walne Zebranie Członków. Kluczowe kompetencje Rady [§ 34 Statutu] obejmują:

- a) wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013⁴, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, oraz
- b) ustalenie kwoty wsparcia.

Wskazano również, że pracami Rady kieruje Przewodniczący, działając w tym zakresie w porozumieniu z Zarządem Stowarzyszenia, przy czym Rada może powoływać ze swojego grona Komisje tematyczne, a w jej posiedzeniach mogą uczestniczyć także zaproszone osoby, np. eksperci z zakresu wykorzystania środków unijnych i/lub rozwoju obszarów wiejskich.

Zarząd Stowarzyszenia jest organem wykonawczym LGD [Statut, § 19, pkt. 1], wybieranym przez Walne Zebranie Członków [Statut, § 21, pkt 1]. Kompetencje zarządu określono w [§ 20 Statutu]:

- a. zwoływanie Walnego Zebrania Członków;
- b. kierowanie bieżącą działalnością i reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz;
- c. wykonywanie uchwał Walnego Zebrania Członków;
- d. prowadzenie spraw związanych z pozyskiwaniem funduszy na działalność statutową;
- e. zarządzanie majątkiem i funduszami Stowarzyszenia;
- f. powoływanie zespołów i innych ciał doradczych oraz określanie ich zadań;
- g. planowanie i prowadzenie gospodarki finansowej;

³ Załącznik do LSR LGD S-UN

⁴ Rozporządzenie nr 1303/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.);

- h. przygotowywanie wieloletnich i rocznych planów działania Stowarzyszenia;
- i. sprawowanie zarządu majątkiem Stowarzyszenia;
- j. podejmowanie decyzji o przystąpieniu Stowarzyszenie do krajowych i międzynarodowych organizacji;
- k. podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia;
- l. występowanie z wnioskiem do Walnego Zgromadzenia Członków o nadanie godności członka honorowego Stowarzyszenia;
- m. ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Stowarzyszenia;
- n. powoływanie biura Stowarzyszenia;
- o. powoływanie i odwoływanie kierownika biura;
- p. organizowanie prac Rady, w tym posiedzeń Rady;
- q. uchwalanie zapisów i zmian zapisów w Lokalnej Strategii Rozwoju;
- r. uchwalanie regulaminu Rady oraz zmian w regulaminie Rady.

Jednocześnie należy podkreślić, że organizacje i tryb pracy zarządu określa Regulamin Pracy Zarządu uchwalony przez Walne Zebranie Członków [§ 25 Statutu].

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia [§ 27 Statutu]. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należą:

1. kontrolowanie przynajmniej raz w roku całokształtu działalności Stowarzyszenia;
2. przedkładanie Zarządowi wniosków z przeprowadzonych kontroli oraz żądanie wyjaśnień;
3. składanie sprawozdania na Walnym Zebraniu Członków wraz z oceną działalności Stowarzyszenia;
4. wnioskowanie do Zarządu o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków.

1.3.4. Struktura i skład organów decyzyjnych LGD S-UN

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia składa się z przedstawicieli 3 sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. Członkowie dzielą się na członków zwyczajnych oraz członków honorowych. Członkowie zwyczajni mogą wybierać i być wybierani do organów Stowarzyszenia. Członkowie honorowi nie mają prawa wybierać i być wybierani do organów Stowarzyszenia, mogą zaś służyć Stowarzyszeniu głosem opiniującym i doradczym.

Rada Stowarzyszenia jest zgodna ze Statutem Stowarzyszenia, tym samym liczy 15 członków. W Radzie zachowany jest wymóg reprezentatywności przedstawicieli z trzech sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. Jednocześnie wśród członków Rady znajdują się przedstawiciele lokalnej społeczności wszystkich jednostek administracyjnych tworzących strukturę lokalnej grupy działania. Zgodnie z zapisami Regulaminu Rady⁵, co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym kobiety i osoby młode poniżej 35 roku życia. Ponadto, w celu ograniczenia możliwości reprezentowania w Radzie sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym, wprowadza się **zakaz** członkostwa/reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz **zakaz** łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych. Mając na uwadze przejrzystość prac członków Rady wprowadzono rozwiązanie wskazujące, że ci nie mogą być członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej ani pozostawać z członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej w stosunku bliskiego pokrewieństwa. Jednocześnie postanowiono, że Biuro LGD prowadzić będzie rejestr interesów Członków Rady.

Struktura Zarządu Stowarzyszenia określona jest w Statucie Stowarzyszenia. Składa się on z 3 osób – Prezesa i dwóch Wiceprezesów. Kadencja Zarządu jest bezterminowa, ale trwa do momentu odwołania przez Walne Zebranie Członków. Pośród członków Zarządu Stowarzyszenia reprezentowany jest każdy z sektorów, tj. gospodarczy, społeczny i publiczny.

Struktura Komisji Rewizyjnej także określona jest w Statucie Stowarzyszenia. Kadencja Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata. Składa się ona z 3 osób, w tym Przewodniczącego. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być członkami Zarządu lub Rady ani pozostawać z członkami Zarządu lub Rady

⁵ Załącznik do LSR LGD S-UN

w stosunku bliskiego pokrewieństwa. Pośród członków Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia reprezentowany jest głównie sektor społeczny.

1.3.5. Zasady funkcjonowania LGD S-UN

LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” funkcjonuje w oparciu o podstawowe zasady nakreślone w Statucie Stowarzyszenia z dnia 28 grudnia 2015 roku. Zgodnie z tym, w Stowarzyszeniu zachowano trzystopniowy podział władzy w postaci władzy ustawodawczej [uchwałodawczej], wykonawczej oraz kontrolnej. Ponadto, mając na uwadze zadośćuczynienie wymogom przepisów prawnych stawianym lokalnym grupom działania na lata 2014-2020 w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność opracowano i przyjęto Regulaminy Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Regulamin Pracy Biura. W aspekcie wyboru projektów finansowanych w ramach środków publicznych, Regulamin Rady ma w tym względzie zasadnicze znaczenie. W konsekwencji stosowania rozwiązań wskazanych w regulaminie, zapewnione zostają zasady przejrzystości i jawności podejmowanych decyzji z zachowaniem również zasady demokratyczności i bezstronności. Działania i rozwiązania prowadzące do zachowania zasad przejrzystości, jawności i demokratyczności podejmowanych decyzji wynikają z następujących postanowień:

- a. Zasada przejrzystości – regulacje w rozdziale III - Członkowie Rady, w szczególności § 3, pkt. 1-6;
- b. Zasada jawności – regulacje w rozdziale VI - Dokumentacja z posiedzeń Rady, w szczególności § 26, pkt. 4;
- c. Zasada demokratyczności – regulacje w rozdziale VI - Dokumentacja z posiedzeń Rady, w szczególności § 23, §24, §25, §26;
- d. Zasada bezstronności - regulacje w rozdziale III - Członkowie Rady, w szczególności § 19, pkt. 1-6;

1.3.6. Doświadczenie LGD S-UN

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” będące Lokalną Grupą Działania, jest prężnie działającą organizacją na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, która ma za sobą kolejne doświadczenia w aplikowaniu o środki publiczne, w szczególności ze środków na rozwój obszarów wiejskich poczynając od Pilotażowego Programu Leader + a skończywszy dotychczas na perspektywie obejmującej okres 2007-2013, co wiąże się z wdrażaniem i realizacją Programu Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Nasze doświadczenia wynikają między innymi z realizacji i wydatkowania środków w ramach:

• **Realizacja strategii LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” - PROW 2007-2013**

W latach 2009-2015 Lokalna Strategia Rozwoju realizowana była na terenie pięciu gmin założycielskich. Za pośrednictwem LGD mieszkańcy, organizacje społeczne, przedsiębiorcy i samorządy zrealizowały szereg przedsięwzięć służących rozwojowi obszaru, wykorzystując łącznie kwotę 5 223 151,99 zł przede wszystkim na realizację projektów z zakresu:

- odnowy i rozwoju wsi (19 projektów na kwotę 2 325 721,13 zł; 44,53% budżetu),
- małych projektów (49 projektów na kwotę 1 034 270,85 zł; 19,80 % budżetu),
- tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw (4 projektów na kwotę 591 799,50 zł; 11,33 % budżetu).
- Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej (2 projekty na kwotę 136 689 zł, 2,62% budżetu)
- projekt współpracy (1 projekt na kwotę 104 230,53 zł , 2 % budżetu)
- funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja (1 030 440,98 zł, 19,72% budżetu)

Ogólnie w ramach Osi 4 Leader na lata 2007-2013 LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wykorzystало 99 % przyznanego budżetu. Ponadto, przez cały okres wdrażania LSR, biuro LGD prowadziło konsultacje dla beneficjentów oraz szkolenia związane z ogłaszaniem naborami.

• **Szczególnie istotne dla społeczności lokalnej przedsięwzięcia, realizowane przez LGD ze środków PROW na lata 2007-2013**

LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” posiada duże doświadczenie w realizacji projektów i przedsięwzięć finansowanych nie tylko ze środków PROW 2007-2013:

- a. Lokalna Strategia Rozwoju finansowana ze środków PROW 2007-2013 - w kwocie 5 273 092,00 zł,
- b. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009 - 91 400,00 zł (Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie "Miłość, damy i rycerze"),
- c. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2009 - 10 000,00 zł (IX Powiatowe Spotkania z Folklorem),
- d. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2010 - 50 000,00 zł (oznakowanie szlaku kajakowego na rzece Warcie),
- e. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2010 - 8 000,00 zł (Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie "Misje, Kościoły i Klasztory"),
- f. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2010 - 130 000,00 zł (X Spotkania z folklorem).
- g. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2011 – 59 609,00 zł (Spotkania z Folklorem),
- h. Powiat Słupecki na realizację zadania publicznego w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego 2011 – 9 000,00 zł („Stworzenie infrastruktury wokół zabytkowego kościoła w Trąbczynie”),
- i. Gmina Zagórów na realizację zadania publicznego 2011 – 9 000,00 zł („Rewitalizacja cokołu zabytkowego kościoła w Trąbczynie”),
- j. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2011 – 49 999,99 zł (oznakowanie szlaku kajakowego na rzece Warcie- II etap),
- k. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2012 – 83 780,00 zł (Spotkania z Folklorem),
- l. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2012 – 10 020,00 zł (Z kulturą na Ty w Powiecie Słupeckim),
- m. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego 2012 – 49 999,58 zł (III etap oznakowania szlaku kajakowego na rzece Warcie),
- n. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa narodowego 2012 – 32 000,00 zł (VIII Ogólnopolski Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą),
- o. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2013 – 139 969,92 zł (Z kulturą na Ty w Powiecie Słupeckim),
- p. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014 – 20 119,98 zł (Zapominanie-przypomnianie dziedzictwo kulturowe Powiatu Słupeckiego),
- q. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2015 – 81 512,40 zł (Zapominanie-przypomnianie dziedzictwo kulturowe Powiatu Słupeckiego).

W efekcie prowadzonych analiz i opracowanych planów strategicznych dla obszaru funkcjonalnego oraz prowadzonej współpracy międzygminnej i międzysektorowej, zdecydowano o rozszerzeniu obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju oraz przyjęciu w poczet członków stowarzyszenia Gminy Miejskiej Słupca i Gminy Ostrowite.

2. *Partycypacyjny charakter LSR*

Przy opracowywaniu lokalnej strategii rozwoju korzystano z partycypacyjnych metod konsultacji na każdym etapie prac. Podejście takie do realizacji prac skupiające się na angażowaniu lokalnej społeczności, w szczególności ich przedstawicieli, pozwoliło na wypracowanie strategii uwzględniającej wiele potrzeb różnych grup społecznych. Praca nad przygotowaniem lokalnej strategii rozwoju składała się z następujących etapów [tabela 1].

Tabela 1. Etapy prac przygotowania LSR

<i>Etapy tworzenia partycypacyjnej LSR</i>	<i>Metody angażowania lokalnej społeczności przy tworzeniu LSR</i>
Etap I – identyfikacja potrzeb i problemów [diagnoza	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne oraz badania ankietowe – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj.

partycypacyjna]	gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap II – określenie celów i ich hierarchii	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne oraz badania ankietowe – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap III – identyfikacja rozwiązań prowadzących do wyłonienia sposobów realizacji strategii	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne oraz badania ankietowe – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap IV – formułowanie wskaźników realizacji LSR	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap V – identyfikacja grup docelowych i defaworyzowanych	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap VI – plan komunikacyjny w zakresie realizacji LSR	Spotkania z mieszkańcami, konsultacje społeczne – udział przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap VII Monitorowanie i ocena realizacji strategii	Wywiad i zgłaszanie uwag wszystkich z przedstawicielami sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap VIII Aktualizacja strategii	Zgłaszanie do Biura LGD propozycji zmian oraz uwag do LSR przez przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców
Etap IX Opracowanie lokalnych kryteriów wyboru	Zgłaszanie do Biura LGD propozycji zmian oraz uwag do kryteriów wyboru projektów w LSR przez przedstawicieli wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców

Z przytoczonych powyżej informacji wynika, że w prace związane z przygotowaniem lokalnej strategii rozwoju lokalnej grupy działania Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” aktywnie została włączona lokalna społeczność, a wśród niej przedstawiciele trzech sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. Prace konsultacyjne były prowadzone z następującymi grupami przedstawicieli:

- a. Konsultacje – zebrania z przedstawicielami władz publicznych i mieszkańców w każdej gminie – **Analiza SWOT, wskaźniki, cele, przedsięwzięcia:**
  - 17 sierpnia 2015 r. sala OSP w Kątach [9],
  - 17 sierpnia 2015 r. Urząd Miasta w Słupcy [9],
  - 18 sierpnia 2015 r. sala OSP w Łądku [8],
  - 18 sierpnia 2015 r. sala OSP w Zagórowie [9],
  - 21 sierpnia 2015 r. sala Gminnego Ośrodka Kultury w Powidzu [2],
  - 21 sierpnia 2015 r. Urząd Gminy w Ostrowitem [14],
  - 24 sierpnia 2015 r. sala Gminnego Ośrodka Kultury w Strzałkowie [6],
- b. Konsultacje bezpośrednie z potencjalnymi wnioskodawcami na lata 2014-2020 w Biurze LGD - od 01 sierpnia 2015 r., 54 osoby korzystające z konsultacji w biurze LGD. W efekcie do biura wpłynęło 188 arkuszy pomysłów,
- c. Konsultacje - grupa robocza
  - 20 listopada 2015 r. - Starostwo Powiatowe w Słupcy,
  - 02 grudnia 2015 r. - Starostwo Powiatowe w Słupcy,
  - 10 grudnia 2015 r. - Starostwo Powiatowe w Słupcy.
- d. Badania ankietowe – realizowane drogą elektroniczną za pośrednictwem strony www Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” oraz w trakcie konsultacji – zebrań z władzami publicznymi i mieszkańcami;
- e. Strona internetowa Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” – zamieszczano informacje o terminie, miejscu i przedmiocie prowadzonych konsultacji;
- f. Zebrania podsumowujące realizację konsultacji społecznych – Słupca

- 15 września 2015 r. Starostwo Powiatowe w Słupcy [14]
- 04 listopada 2015 r. Starostwo Powiatowe w Słupcy [36 uczestników],
- 16 listopada 2015 r. Starostwo Powiatowe w Słupcy [25 uczestników] *Diagnoza LGD S-UN – opis obszaru, ludności i gospodarki*

3. *Diagnoza LGD S-UN – opis obszaru, ludności i gospodarki*

3.1. *Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze obszaru*

3.1.1. *Położenie fizyczno-geograficzne, rzeźba terenu i budowa geologiczna*

Tereny LGD położone są w środkowowschodniej części Wielkopolski. Znajdują się na wysoczyźnie, wznoszącej się około 100 m n.p.m. W większości obszary te zalicza się do Równiny Wrzesińskiej [Bratkowski], które stanowią jednocześnie wycinek Wysoczyzny Gnieźnieńskiej [Krygowski]. Równina położona jest na styku kolejnych nawarstwień polodowcowych – stadiów lodowca bałtyckiego, frankfurckiego i brandenburskiego. Na północy obejmuje ciąg moren czołowych, wchodzących w skład tzw. moreny czołowej środkowo-poznańskiej. Na południu dochodzi do wysoczyzny dyluwialnej doliny Warty, stanowiącej człon tzw. Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Rzeźba terenu obejmuje wysoczyznę dyluwialną z nałożoną na nią równiną sandrową. W okolicach występuje płaska równina moreny dennej, którą tworzą pokłady gliny zwałowej przedzielone utworami międzymorenowymi [piaski, piaski mułkowate, mułki]. Gлина zwałowa występuje na całej wysoczyźnie bezpośrednio na powierzchni, bądź też na niewielkiej głębokości [prawdopodobnie pod tzw. moreną ablacjalną]. Piaski i żwiry sandrowe zalegające w okolicach Słupcy mają około 4 m miąższość, a ich głębokość zalegania zmniejsza się w kierunku południowym. Ponadto, wytworem działalności lodowca jest również położona na wschód w linii Słupca – Piotrowice, szeroka niecka wypełniona torfami. Podmokłe fragmenty dolin charakteryzują się występowaniem słabonośnych gruntów organicznych – torfów, gytii i namulów, co komplikuje warunki geotechniczne na tymże terenie.

Warunki gruntowe omawianego terenu są zroznicowane. W południowej i wschodniej części przeważają gliny, gliny piaszczyste i piaski gliniaste, w północnej zaś części terenu dominują piaski i żwiry. Generalnie warunki glebowe można określić jako średnie, choć dają się wyróżnić gleby klas III na omawianym terenie. Okres wegetacyjny wynosi około 220 dni, zaś warunki wodne kształtowane są przez opady na poziomie 500-550 mm rocznie, a więc na relatywnie niskim w stosunku do potrzeb roślin. W głównej mierze na obszarach LGD prowadzona jest gospodarka rolnicza, użytki rolne stanowią około $\frac{3}{4}$ całości powierzchni.

Przeptywająca przez obszar LGD rzeka Warta, wraz z doliną i dopływami, również stanowi cenny przyrodniczo i krajobrazowo element środowiska naturalnego. Ponadto polodowcowe zbiorniki wodne w postaci jezior [głównie jezioro powidzkie i słupeckie] sprzyjają uprawianiu rekreacji i sportów wodnych [wędkarstwo, żeglownanie, etc.].

3.1.2. *Fauna i flora*

Tereny LGD charakteryzują się relatywnie niską lesistością, co też w dużej mierze przesądza o niedużym urozmaiceniu fauny. Można jednak wyróżnić dwa zwarte kompleksy leśne w części północnej i południowej rozdzielone w środkowej części obszaru LGD magistralami komunikacyjnymi – drogowymi i kolejowymi. Pośród przedstawicieli świata fauny można spotkać sarny, dziki, lisy, zające, wiewiórki, jelenie, ale też łosie, wydry, piżmaki, liczne populacje bobrów, także wilki wędrowne. W dolinie Warty, na terenie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego znajdują się ciekawe ostoje ptactwa co przekłada się na wyjątkowo wysoką rangę ornitologiczną doliny Warty środkowej. Obszar ten uznany jest za jeden z siedmiu najwartościowszych ostoi ptaków wodnych i błotnych w Polsce, jest też zakwalifikowany do najcenniejszych ornitologicznie obszarów Europy. Takie gatunki ptactwa jak perkozy, czaple siwe, bociany białe, gęś gęgawa, kobuz, pustułka, mewy i rybitwy, stanowią o przyrodniczej atrakcyjności terenu w południowej jego części. W północnej jego części o atrakcyjności przyrodniczej decyduje przede wszystkim Powidzki Park

Krajobrazowy z licznie występującymi gatunkami prawnie chronionymi oraz rzadko występującymi. W tym przypadku bogato reprezentowana jest ichtiofauna [sielawa, sieja, karp, karaś, sadnacz, okoń, sum]. Z gadów jaszczurka zwinka i zaskroniec zwyczajny, rzadko zaś żmija zygzakowata. Pośród ssaków zajace, wiewiórki, jenoty, borsuki, wydry, kuny, tchórze, gronostaje, jelenie i daniele.

Pierwotnie flora omawianego obszaru kształtowana była głównie przez lasy, bagna i łągi. Obecnie obszar ten w dużej części jest na nowo ukształtowany przez działalność antropogeniczną, zaś same lasy stanowią niewielką część terenu. Ponadto lasy te są głównie monokulturą leśną, bowiem w około 90% porost leśny stanowi drzewostan sosny. Tylko w niektórych zespołach leśnych występują nielicznie dęby, graby, czarne olsze, brzozy, jesiony, lipy, klony, osiki, jawory, modrzewie wiązy i topole. Można jednak spotkać okazy świata flory w postaci pomników przyrody [choćby w Młodojewie – pięć dębów szypułkowatych o obwodzie 3-4 m oraz lipa drobnolistna o obwodzie 4,5 m]. Tak jak w przypadku fauny, tak w przypadku flory, wyróżniają się obydwie parki krajobrazowe – Powidzki i Nadwarciański, ze zbiorowiskami roślinności leśnej, szuwarowej, bagiennej, torfowiskowej, kserotermicznej, synantropijnej oraz bory sosnowe, wierzbowe, topolowe, olszowe, lasy gradowe czy nawet słonorośla. Można też spotkać gatunki chronione, jak: widłaki, grzybienie białe, grązel żółty, lilia złotogłów, storczyki, goryczki, kalinę koralową i pełnik europejski, które świadczą o przyrodniczej atrakcyjności terenu, stanowiące wręcz przyrodniczą osobliwość tego obszaru.

Przedstawiając zagadnienia dotyczące świata fauny i flory na terenie LGD, nie sposób pominąć obszarów Natura 2000. To program obejmujący ochronę przyrody, który powstał na podstawie unijnych dyrektyw: tzw. Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej. Celem tego programu jest ochrona i zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków ptaków. Część z tych gatunków i siedlisk ma status gatunków priorytetowych, czyli takich, które należy chronić w sposób szczególny, z racji ich niewielkiego zasięgu występowania lub dużego zagrożenia wyginięciem. W ramach programu wyznaczono obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk. Obszary takie znajdują się także w Wielkopolsce, a ich część akurat jest zlokalizowana na terenie funkcjonowania LGD Unia Nadwarciańska. Na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczono między innymi obszar ochrony ptaków o nazwie Dolina Środkowej Warty /PL 300002/. Obszar ten zajmuje powierzchnię 57 104,4 ha i obejmuje teren od Poddębic w woj. sieradzkim aż do Środy Wielkopolskiej w woj. wielkopolskim. Częścią tego obszaru jest również powierzchnia doliny Warty w powiecie słupeckim, która ciągnie się od Sługocina i Zagórowa aż po Ciężęńskie Holendry.

3.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Obszary wchodzące w skład terenów na których funkcjonuje LGD mogą pochwalić się długą i bogatą historią. W środkowym okresie epoki kamienia, zwanym mezolitem [około 9600-4000 r. p.n.e.], zasiedlano m. in. okolice, Łądku, Łądu, Policka i Ciężenia, a nieliczne grupy docierały także na teren dzisiejszej Słupcy. Wydaje się, że najważniejsze wydarzenia miały miejsce w neolicie za sprawą ludności kultury pucharów lejkowatych [około 4300 a 3150 r. p.n.e.]. Ta niezwykle dynamiczna i twórcza społeczność, na ziemiach polskich przyczyniła się do upowszechnienia – znanego już wcześniej – rolnictwa. Zastosowanie sprzężaju ułatwiało tym ludziom obróbkę mniej pulchnych gleb, a zatem również docieranie na niezasiedlone wcześniej tereny. W ich gospodarce ważne miejsce zajmowała hodowla zwierząt, a osiadły tryb życia sprzyjał rozwojowi rzemiosła, w tym również warsztatów garncarskich, produkujących charakterystyczne puchary o i kołnierzowato rozchylonych wylewach. Pozostałości osiedla ludności kultury pucharów lejkowatych odkryto na jednej z wydm w okolicach wsi Policko, lecz wiele innych funkcjonowało także w różnych zakątkach ziemi słupeckiej. Dziś nie sposób przecenić roli tej społeczności w zagospodarowaniu ziem polskich oraz utrwaleniu obecności człowieka w regionie LGD. Tereny dzisiejszego powiatu słupeckiego w zamierzchłej przeszłości – w czasach starożytnych stanowiły element wspólnoty europejskiej, o czym świadczą znaleziska kulturowe choćby w postaci bogato ornamentowanej amfory brązowej, znalezionej na cmentarzysku ludności kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu [około 900-700 r. p.n.e.], co dowodzi przynależności do starożytnych kręgów kulturowych. Ponadto o bogatej przeszłości kulturowej i historycznej świadczą inne elementy. O ile o Biskupinie słyszał niemal każdy Polak, to niewiele osób zdaje sobie sprawę, że w Słupcy stał gród podobny do biskupińskiego.

Obiektem tym interesowano się jeszcze przed II wojną światową, ale pierwsze – i jak dotąd jedyne – wykopaliska przeprowadziła w latach 1953-1955 ekspedycja Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Z badań wiadomo, że gród w Słupcy o powierzchni około 1,5 ha funkcjonował w początkach epoki żelaza [około 700-550 r. p.n.e.] na wyspie wśród mokradeł, zamienionych w późniejszym okresie w sztuczne jezioro. Bronił go wał drewniano-ziemny, umocniony dodatkowo kamieniami, zaś zwartą zabudowę osiedla tworzyły chaty drewniane wzniesione prawdopodobnie w technice sumikowo-łątkowej. Wśród licznych znalezisk przeważały ułamki naczyń, a także inne wyroby ówczesnego rzemiosła, jak np. groty strzał czy różne ozdoby oraz narzędzia z brązu, żelaza, kamienia, bursztynu i szkła. Mieszkańcy tego grodu trudnili się rolnictwem i hodowlą zwierząt; utrzymywali też kontakty z innymi częściami starożytnej Europy. Ślady walk i pożarów, a także szczątki ludzkie zalegające w ruinach grodu wskazują, iż jego upadek nastąpił w wyniku katastrofy wojennej. Grody z początku epoki żelaza stanowiły fenomen, który od dawna intryguje świat nauki i wielu członków społeczeństwa w ogóle. Z pewnością różniły się od grodów, które ponownie pojawiły się dopiero we wczesnym średniowieczu. Choć odrzuca się tezę o ich prasłowiańskim rodowodzie, to nikogo nie dziwi fakt, że do wznoszenia takich osiedli zdolna była ludność kultury łużyckiej. Wszak jej wszystkie pokolenia, które żyły niemal przez 1000 lat, odegrały ważną rolę w rozwoju cywilizacyjnym ziem polskich. Ówczesna Słupca i ziemie doń przylegające miały w tym dziele swój znaczący udział.

Rysunek 2. Prehistoryczny gród w Łądzie

Źródło: Powiat Słupecki na okrągło! Atlas rowerowy [2012]

Wiele tajemnic historycznych kryje w sobie Jezioro Powidzkie. Za najciekawsze można uznać odkrycia pozostałości konstrukcji drewnianych, zalegających przy brzegu jeziora w pobliżu Powidza i Polanowa. Na podstawie licznych znalezisk ceramiki oraz wyrobów metalowych uznano, że mogły one wiązać się z osadnictwem ludności kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza [około 700-400 r. p.n.e.]. W kilku innych miejscach, przy zachodnim brzegu Jeziora Powidzkiego oraz przy mieliźnie „Sitko”, odkryto szereg innych zabytków z czasów średniowiecznych i nowożytnych.

Cennym zabytkiem Powidza jest także gródek stożkowaty [tzw. „Góra Zamkowa”], wznoszący się nad jeziorem. W późnym średniowieczu [XIV-XV w.] stanowił on zapewne siedzibę rycerską w postaci stożkowatego kopca i zbudowanej na nim wieży o charakterze

rezydencjonalno-obronnym. Resztki fundamentów tej budowli, i kilkadziesiąt fragmentów ceramiki oraz innych przedmiotów zabytkowych odkryto podczas wykopalisk przeprowadzonych w 1966 roku. Przypuszcza się, że od strony północnej obiektu przylegała osada przygodowa. Być może gródek w Powidzu był świadkiem walk toczonych w 1383 roku podczas wojny domowej między stronnikami wielkopolskich rodów Grzymalitów i Nałęczów. Z powstaniem klasztoru cysterskiego w Łądzie nad Wartą wiąże się wiele zagadek, które od dawna spędzają sen z oczu przynajmniej kilku pokoleniom historyków. Z dyplomów z datą – 23 kwietnia 1145 roku, można się dowiedzieć, że książe wielkopolski Mieszko III Stary osadził w Łądzie nad Wartą mnichów cysterskich, założył dla nich klasztor i odpowiednio uposażył. Przez setki lat dokumenty owe

uchodziły za oryginalne akty fundacyjne opactwa łódzkiego, służąc jednocześnie jako świadectwa potwierdzające stan prawny i majątkowy klasztoru. W XIX w. okazało się jednak, że dokumenty fundacyjne klasztoru w Łądzie to XIII-wieczne fałszyfikaty. Nie można jednak zapominać, że klasztor w Łądzie był filią założonego w latach 1143-1153 opactwa w Łeknie na Pałukach.

Rysunek 3. Góra Zamkowa

Źródło: Powiat Słupecki na okrągło! Atlas rowerowy [2012]

Rysunek 4. Klasztor cysterski w Łądzie

Źródło: Powiat Słupecki na okrągło! Atlas rowerowy [2012]

We wsi Ciężen położonej na prawym brzegu Warty, w odległości około 10 km na południe od Słupcy, przy szosie Słupca-Pyzdry, wznosi się przepiękny zespół pałacowy – jeden z najcenniejszych przykładów rezydencjonalnej architektury rokokowej w Wielkopolsce. Tak jak cała wieś należał on niegdyś do biskupów poznańskich, którzy już od XIII wieku posiadali w okolicy znaczny, liczący kilkanaście osad, klucz majątkowy. Samą rezydencję odnotował w XIV wieku w swej kronice archidiakon gnieźnieński Jan z Czarnkowa, wspominając o zbudowanej z wielkim przepychem siedzibie *ozdobionej winnicami, sadami owocowymi i wodotryskami*. W czasach biskupa Mikołaja z Kórnika [zm.1382] wzniesiony został w pobliżu nowy dwór o charakterze obronnym, tzw. *fortalitium*, który funkcjonował tutaj do końca XVII wieku. Jak podaje opis rewizji dóbr stołowych biskupstwa poznańskiego z 1691 roku, rezydencja owa była wówczas poważnie spustoszona i popadała w ruinę. Obecny pałac wybudowany został w latach 1758-1768 z inicjatywy biskupa Teodora Czartoryskiego. Panujące w nim obyczaje opisał Jędrzej Kitowicz, wspominając o zorganizowaniu przez księcia-biskupa znacznego dworu, nadwornego wojska i wybornej kapeli, która dwa razy w tygodniu grywała koncerty przy stole biskupim. Ostateczny kształt rezydencji nadał na przełomie XVIII i XIX wieku biskup Ignacy Raczyński. W 1818 roku władze carskie odebrały pałac biskupom poznańskim i przekazały w prywatne ręce hrabiego Wacława Gutakowskiego. Po II wojnie światowej w dawnej rezydencji mieściła się przez jakiś czas szkoła, po czym w 1969 roku zabytkowy obiekt przejął w swoje użytkowanie poznański Uniwersytet. Zorganizowano tu Dom Pracy Twórczej oraz filię biblioteki uczelnianej, przechowującą do dzisiaj unikalny zbiór masoników pochodzących z księgozbiorów łóż wolnomularskich z całej Europy.

Z perspektywy dnia dzisiejszego, co raczej bywa przez obecnie żyjących dokonaniem zapomnianym, należy jednak pamiętać o osiągnięciach wybitnego przodka ziemi słupeckiej żyjącego

na przełomie wieków XVIII i XIX, w obszarze kultury muzycznej. Apolinary Szeluto należy do zapomnianych i niedocenianych dzisiaj kompozytorów grupy artystycznej „Młoda Polska”, którą współtworzył ze znanymi muzykami polskimi okresu międzywojennego, takimi jak Karol Szymanowski, Ludomir Różycki i Grzegorz Fitelberg. W 1938 roku odbył się jego głośny koncert w Filharmonii Poznańskiej, podczas którego wykonane zostało pod batutą Feliksa Nowowiejskiego jedno z najbardziej znanych dzieł artysty - utwór symfoniczny *Cyrano de Bergerac*.

Z perspektywy dzisiejszych mieszkańców można w każdej gminie wskazać różne atrakcje kulturowe, historyczne oraz przyrodnicze. Są to między innymi:

1. Miasto Słupca - lokowane w 1290 r., zachowało dwa zabytkowe kościoły i urbanistyczny układ ulic;
2. Gmina Słupca - zachowały się tu trzy kościoły drewniane;
3. Gmina Łądek - Gmina zajęta jest przez użytki rolne, w jej południowej części znajdują się cenne łąki i bagna, wchodzące w skład Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Najcenniejszymi zabytkami są: opactwo cystersów w Łądzie i pałac biskupów poznańskich w Ciężeniu;
4. Gmina Powidz - połowę powierzchni gminy zajmują lasy wchodzące w skład Powidzkiego Parku Krajobrazowego, przez które przebiega sieć szlaków rowerowych i szlak pieszy Skorzęcin – Marcewo. Nad brzegiem Jeziora Powidzkiego znajduje się kilka ośrodków wypoczynkowych z kąpieliskami;
5. Gmina Strzałkowo - większość terenu zajmują użytki rolne, w prawie każdej większej miejscowości można obejrzeć zabytkowe kościoły, dwory czy pałace, połączone gęstą siecią szlaków rowerowych;
6. Gmina Zagórów - Północny skrawek gminy obejmuje cenne łąki i bagna, wchodzące w skład Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, w części południowej rosną większe kompleksy leśne Puszczy Pyzdrskiej, objęte niegdyś osadnictwem olęderskim. Biegnie tędy Nadwarciański Szlak Rowerowy. W mieście Zagórów, lokowanym w 1407 r., warto obejrzeć dwa zabytkowe kościoły i historyczny układ urbanistyczny;
7. Gmina Ostrowite - gmina ma charakter rolniczy, niewielkie lasy znajdują się na brzegu Jeziora Powidzkiego, tamteży też biegnie szlak rowerowy. Największym ośrodkiem turystyki w gminie jest Giewartów.

Długa historia osadnictwa spowodowała wykształcenie się na tych terenach lokalnych obyczajów i tradycji, które wciąż są pielęgnowane, przede wszystkim przez zespoły ludowe oraz działające w wielu sołectwach koła gospodyń wiejskich. Do tego nawiązują też różne imprezy kulturalne organizowane przez poszczególne gminy oraz od kilku już lat przez LGD. Pozwala to nie tylko na upamiętnianie dawnych zwyczajów i obrzędów, lokalnego rzemiosła i potraw, lecz również wpływa pozytywnie na integrację mieszkańców oraz utożsamianie się z zamieszkiwanym przez nich obszarem, pogłębia ich wrażliwość społeczną i aktywizuje lokalną społeczność.

Ważną cechą kulturową obszaru jest jego „międzynarodowość”. W okresie zaborów był to obszar ścierania się kultur wschodnich i zachodnich co było uwarunkowane przebiegającą granicą między zaborem rosyjskim i niemieckim. O międzynarodowym charakterze tego terenu świadczy też osadnictwo Olędrów. Olędrami zwyczajowo nazywano osadników zamieszkujących wsie lokowane w XVI-XVIII w. na podmokłych lub piaszczystych terenach na prawie olęderskim. Wśród nich początkowo przybyszami byli ludzie z Fryzji [historyczna kraina położona na terenie Holandii, Niemiec i Danii] oraz Niderlandów [Holandii], uciekający przed prześladowaniami religijnymi, później także chłopcy niemieccy i polscy, którzy zbiegli z innych wsi. Olędrzy wnieśli duży wkład w rozwój rolnictwa, bowiem meliorowali bagniste tereny, karczowali lasy i użyźniali piaski, przyczyniając się tym samym do szerzenia nowej kultury rolnej. Olędrzy znani byli z dużego poczucia solidarności wobec członków gminy [wg ich prawa zwyczajowego należało płacić zobowiązania

sąsiada, gdy ten nie mógł tego sam uczynić]. Osadnicy ci stanowili najzamożniejszą grupę chłopów, zachowali wolność osobistą, ale też własną religię i przekonania. Zarówno przywiązanie do tradycji, jak również wielokulturowość obszaru przyczyniły się do ukształtowania interesującej kultury pielęgnowanej obecnie przez mieszkańców w różnej formie. Aktywność kulturalna mieszkańców, funkcjonowanie zespołów artystycznych oraz nieformalnych środowisk twórczych świadczą o bogactwie kulturalnym terenu i jego mieszkańców wchodzących w struktury LGD-UN.

Podsumowując, tereny należące do poszczególnych gmin, które tworzą obszar oddziaływania LGD, są do siebie podobne pod względem dziedzictwa kulturowego, wykształconego w wyniku ich uwarunkowań historycznych, jednocześnie ich kultura i historia są złożone z przeplatającymi się wątkami europejskimi. Jest to bardzo korzystne z punktu widzenia przedsięwzięć, jakie mają być realizowane wspólnie w ramach LGD, ponieważ ułatwia to wspólne działania. Stanowiska archeologiczne z unikatowymi znaleziskami oraz międzynarodowe akcenty osadnictwa stanowią szansę na wykreowanie jednego, właściwego dla całego obszaru produktu turystycznego, który adresowany byłby do odwiedzających z całego kraju oraz obecnych krajów ówczesnych osadników. Bogactwo zabytków i miejsc funkcjonalnie do siebie podobnych, daje szansę na wytyczenie tematycznych ścieżek i szlaków turystycznych [np. szlak osadnictwa, szlak architektury sakralnej, ścieżki edukacyjne]. Obszar LGD ma więc potencjał, by stać się obszarem rozpoznawalnym i chętnie odwiedzanym przez turystów, co może stanowić duży bodziec stymulujący jego rozwój społeczno-gospodarczy.

3.3. Charakterystyka społeczno-gospodarcza obszaru i jego mieszkańców

3.3.1. Sfera społeczna - charakterystyka ludności i bezrobocia

Na terenie LGD-UN liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 55722 osoby [tab. 2]. Generalnie na obszarze LGD występują charakterystyczne procesy demograficzne, analogiczne jak w całym kraju. W porównaniu do 2007 roku notuje się wzrost liczby mieszkańców, ale ten jest nieznaczny, bowiem populacja mieszkańców zwiększyła się jedynie o 1061 osób, czyli niespełna o 2%. Z grupy wzrastającej liczby mieszkańców na terenie LGD, największy w danym okresie ich wzrost wystąpił w gminie Strzałkowo, bowiem było to 811 osób, czyli ponad 75% ogółu. W pozostałych gminach wiejskich i miejsko-wiejskich w strukturze wzrostu liczby mieszkańców, było to w przedziale 3-9%, natomiast w miejskiej gminie Słupca, w strukturze zmian liczby mieszkańców odnotowano spadek o ponad 10%. Są to charakterystyczne procesy zmian, bowiem w ostatnich latach w Polsce notuje się w coraz szerszej skali spadek liczby mieszkańców obszarów miejskich, którzy coraz częściej migrują i osiedlają się na terenach wiejskich w pobliżu miast. Taki też trend zmian miał miejsce w latach 2007-2013 na terenie funkcjonowania LGD-UN. Przyrost naturalny notowany w latach 2007-2013 był bardzo niski i wyniósł jedynie 454 osoby [tab. 3]. Niepokoić może trend w zakresie przyrostu naturalnego, bowiem szczególnie w latach ostatnich znacznie osłabł, osiągając swoje minimum w 2013 roku, kiedy to odnotowano wzrost populacji jedynie o 14 osób, będąc jednocześnie niemal dziesięciokrotnie niższym w porównaniu do okresu szczytowego w 2010 roku, kiedy było to niemal 140 osób. W ujęciu terytorialnym, w gminie Powidz stwierdza się w latach 2007-2013 bardzo niekorzystną sytuację, bowiem odnotowano ujemny przyrost naturalny wynoszący 29 osób, w gminie Łądek był on dodatni, ale wyniósł tylko 3 osoby. Jedynie w gminie miejskiej Słupca oraz gminie Strzałkowo można mówić o bardziej dynamicznych i korzystnych zmianach, bowiem w tym przypadku odnotowano dodatni przyrost naturalny wynoszący odpowiednio 250 i 146 osób. Taki układ sytuacji dość jednoznacznie wskazuje, że w wymiarze demograficznym jest to teren bardzo zachowawczy jednocześnie nie rozwojowy, zaś jeśli obecne trendy zmian będą kontynuowane także w kolejnych okresach, należy się spodziewać w początkowym okresie stagnacji tej lokalnej społeczności, następnie zaś jej inercji w połączeniu z regresją populacji, co może przyczynić się do osłabienia i zachwiania równowagi procesów społeczno-gospodarczych. Mając na uwadze uniknięcie tych

niekorzystnych zjawisk lub ich minimalizację, należy podjąć próby przeciwdziałania im. W przeciwnym wypadku lokalna społeczność będzie tracić na swoim znaczeniu.

Na podstawie danych [tabela 4, rysunek 5] można zauważyć, że liczba ludności w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stabilnym poziomie wynoszącym około 35 tys. osób. Wprawdzie w latach 2007-2013 występowały zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym, ale były one nieznaczne i mieściły się w kanale 34,8 do 35,9 tys. osób. Jednocześnie obserwuje się w kolejnych latach coraz większe zbliżenie liczebności ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W 2013 roku wprawdzie przeważała jeszcze populacja ludności w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu do ludności w wieku poprodukcyjnym, ale tylko o niespełna 1260 osób. Grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym liczyła wówczas 10749 osób, zaś ludności w grupie wieku poprodukcyjnego było 9490 osób. W przypadku utrzymania w kolejnych latach tożsamego trendu zmian ludności jak w okresie 2007-2013, lokalna społeczność LGD-UN coraz bardziej będzie się stawać starzejącym społeczeństwem.

Presja obciążenia demograficznego na obszarze LGD wykazuje na ogół charakter wzrostowy. Szczególnie wzrastające obciążenie demograficzne zauważalne jest w zakresie populacji w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym w badanych latach. We wszystkich analizowanych gminach pomiędzy latami 2007-2013 wartości wskaźników wzrosły [tabela 5]. W 2013 roku wskaźnik ten najwyższy był w gminie Powidz i wynosił ponad 32 osoby w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, najniższy zaś w gminie Strzałkowo, wynosił jedynie 23 osoby. Analizowany obszar charakteryzuje się też wysokim wskaźnikiem obciążenia demograficznego w relacji ludność w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wyjątkowo wysokie wartości odnotowano w 2013 roku w przypadku gminy Słupca [g. m.] oraz gminy Powidz. Wartości te wyniosły odpowiednio ponad 111 i 120 osób na 100 osób. Natomiast w większości gmin nastąpił spadek obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym, poza gminą miejską Słupca. W tych okolicznościach gmina miejska Słupca, jawi się jako ta, w której w kolejnych latach będzie wzrastać zapotrzebowanie na miejsca pracy wraz z wchodzeniem kolejnych roczników w aktywność zawodową. W związku z powyższym pożądane będą wszelkie inicjatywy pozytywnie oddziałujące na rynek pracy, w szczególności tworzenie nowych miejsc pracy.

Tabela 2. Ludność na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [na dzień 31 grudnia wg zamieszkania]

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmiana [2013-2007]	
								os.	%
Słupca [g. m.]	14 133	14 035	13 943	14 287	14 186	14 063	14 019	- 114	- 10,7
Lądek	5 667	5 636	5 693	5 700	5 735	5 740	5 764	97	9,1
Ostrowite	5 129	5 200	5 203	5 136	5 128	5 155	5 165	36	3,4
Powidz	2 122	2 087	2 090	2 170	2 209	2 218	2 214	92	8,7
Słupca [g. w.]	9 124	9 168	9 162	9 361	9 314	9 256	9 173	49	4,6
Strzałkowo	9 445	9 430	9 420	10 081	10 151	10 232	10 256	811	76,4
Zagórów	9 041	9 076	9 092	9 173	9 144	9 147	9 131	90	8,5
Razem [LGD]	54 661	54 632	54 603	55 908	55 867	55 811	55 722	1 061	100,0

Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Razem [LGD]
Słupca [g. m.]	59	40	52	92	22	-8	-7	250
Lądek	-22	-18	19	0	7	-1	18	3
Ostrowite	19	6	0	3	2	-1	10	39
Powidz	5	-6	-14	-3	-2	-4	-5	-29
Słupca [g. w.]	-4	18	-9	10	20	11	-15	31
Strzałkowo	-3	27	30	31	30	15	16	146
Zagórów	-12	-3	24	4	-3	7	-3	14
Razem [LGD]	42	64	102	137	76	19	14	454

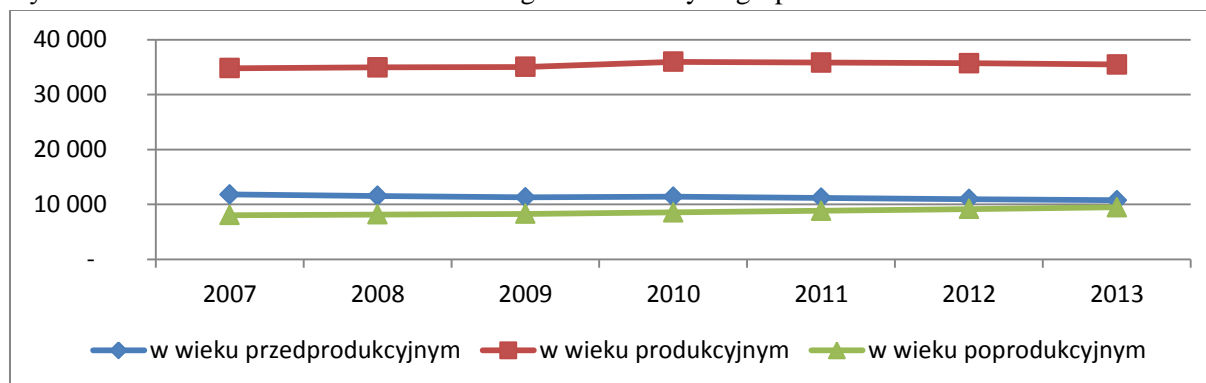
Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

Tabela 4. Ludność na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wg grup ekon.

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Ludność ogółem, w tym:						
	54 661	54 632	54 603	55 908	55 867	55 811	55 722
w wieku przedprodukcyjnym							
Słupca [g. m.]	2 643	2 530	2 468	2 507	2 462	2 395	2 385
Lądek	1 242	1 213	1 171	1 151	1 148	1 120	1 114
Ostrowite	1 172	1 176	1 121	1 110	1 081	1 081	1 056
Powidz	438	401	388	392	393	386	372
Słupca [g. w.]	2 189	2 163	2 122	2 108	2 031	1 951	1 882
Strzałkowo	2 112	2 082	2 048	2 179	2 181	2 141	2 092
Zagórów	2 020	1 977	1 956	1 949	1 912	1 888	1 848
Razem [LGD]	11 816	11 542	11 274	11 396	11 208	10 962	10 749
w wieku produkcyjnym							
Słupca [g. m.]	9 652	9 559	9 448	9 575	9 399	9 179	8 984
Lądek	3 487	3 489	3 563	3 592	3 610	3 626	3 636
Ostrowite	3 158	3 211	3 271	3 212	3 235	3 242	3 247
Powidz	1 311	1 308	1 307	1 378	1 401	1 413	1 393
Słupca [g. w.]	5 534	5 601	5 660	5 850	5 824	5 815	5 798
Strzałkowo	6 038	6 060	6 066	6 527	6 541	6 622	6 622
Zagórów	5 629	5 705	5 732	5 820	5 804	5 808	5 803
Razem [LGD]	34 809	34 933	35 047	35 954	35 814	35 705	35 483
w wieku poprodukcyjnym							
Słupca [g. m.]	1 838	1 946	2 027	2 205	2 325	2 489	2 650
Lądek	938	934	959	957	977	994	1 014
Ostrowite	799	813	811	814	812	832	862
Powidz	373	378	395	400	415	419	449
Słupca [g. w.]	1 401	1 404	1 380	1 403	1 459	1 490	1 493
Strzałkowo	1 295	1 288	1 306	1 375	1 429	1 469	1 542
Zagórów	1 392	1 394	1 404	1 404	1 428	1 451	1 480
Razem [LGD]	8 036	8 157	8 282	8 558	8 845	9 144	9 490

Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

Rysunek 5. Ludność na terenie LGD-UN wg ekonomicznych grup wieku

Źródło. Opracowanie własne na podstawie rys. 4.

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym							
Słupca [g. m.]	46,4	46,8	47,6	49,2	50,9	53,2	56,0
Lądek	62,5	61,5	59,8	58,7	58,9	58,3	58,5
Ostrowite	62,4	61,9	59,1	59,9	58,5	59,0	59,1
Powidz	61,9	59,6	59,9	57,5	57,7	57,0	58,9
Słupca [g. w.]	64,9	63,7	61,9	60,0	59,9	59,2	58,2
Strzałkowo	56,4	55,6	55,3	54,5	55,2	54,5	54,9
Zagórów	60,6	59,1	58,6	57,6	57,5	57,5	57,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym							
Słupca [g. m.]	69,5	76,9	82,1	88,0	94,4	103,9	111,1
Lądek	75,5	77,0	81,9	83,1	85,1	88,8	91,0
Ostrowite	68,2	69,1	72,3	73,3	75,1	77,0	81,6
Powidz	85,2	94,3	101,8	102,0	105,6	108,5	120,7
Słupca [g. w.]	64,0	64,9	65,0	66,6	71,8	76,4	79,3
Strzałkowo	61,3	61,9	63,8	63,1	65,5	68,6	73,7
Zagórów	68,9	70,5	71,8	72,0	74,7	76,9	80,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym							
Słupca [g. m.]	19,0	20,4	21,5	23,0	24,7	27,1	29,5
Lądek	26,9	26,8	26,9	26,6	27,1	27,4	27,9
Ostrowite	25,3	25,3	24,8	25,3	25,1	25,7	26,5
Powidz	28,5	28,9	30,2	29,0	29,6	29,7	32,2
Słupca [g. w.]	25,3	25,1	24,4	24,0	25,1	25,6	25,8
Strzałkowo	21,4	21,3	21,5	21,1	21,8	22,2	23,3
Zagórów	24,7	24,4	24,5	24,1	24,6	25,0	25,5

Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

Tabela 6. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem							
Słupca [g. m.]	7,4	6,9	8,9	9,1	9,8	10,2	10,5
Lądek	8,2	6,8	8,6	7,3	8,8	9,3	10,4
Ostrowite	10,2	9,3	11,9	12,8	12,0	12,2	12,3
Powidz	13,3	9,8	12,2	11,0	13,1	11,9	14,6
Słupca [g. w.]	8,9	7,5	9,9	9,3	10,1	10,5	10,9
Strzałkowo	8,4	7,6	9,4	9,4	9,3	9,8	9,2
Zagórów	12,6	10,9	12,0	12,2	11,7	12,4	13,5
Razem [LGD]	9,9	8,4	10,4	10,2	10,7	10,9	11,6
mężczyźni							
Słupca [g. m.]	5,0	5,7	8,4	8,4	8,9	9,3	9,7

Lądek	5,2	4,6	7,0	5,7	7,0	8,3	9,2
Ostrowite	5,9	7,0	10,8	11,2	10,1	11,0	10,9
Powidz	9,0	7,7	11,4	8,8	11,3	11,0	13,3
Słupca [g. w.]	4,4	5,1	8,1	7,1	7,8	8,8	8,5
Strzałkowo	5,0	5,5	7,2	7,5	7,7	7,9	7,2
Zagórów	9,5	8,9	10,9	10,5	10,1	11,5	11,9
Razem [LGD]	6,3	6,4	9,1	8,5	9,0	9,7	10,1
kobiety							
Słupca [g. m.]	9,9	8,1	9,5	9,8	10,7	11,1	11,4
Lądek	11,8	9,5	10,7	9,4	11,1	10,6	11,8
Ostrowite	15,3	12,1	13,2	14,7	14,2	13,6	13,8
Powidz	18,2	12,3	13,1	13,8	15,3	13,0	16,5
Słupca [g. w.]	13,9	10,1	12,0	12,0	12,8	12,4	13,8
Strzałkowo	12,3	10,0	11,9	11,5	11,1	11,9	11,6
Zagórów	16,0	13,0	13,2	14,1	13,5	13,5	15,3
Razem [LGD]	13,9	10,7	11,9	12,2	12,7	12,3	13,5

Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

Analiza bezrobocia rejestrowanego na terenie LGD wskazuje na negatywny rozwój sytuacji na rynku pracy w tym aspekcie [tabela 6]. Niepokojące są wzrastające wskaźniki średniego bezrobocia na obszarze LGD w okresie 2007-2013 z poziomu 9,9% do 11,6%, czyli o 1,8 p. p.. Gminy w 2013 roku z najwyższym poziomem bezrobocia, a jednocześnie powyżej poziomu średniego dla obszaru LGD, to Powidz, Zagórów i Ostrowite, odpowiednio 14,6%, 13,5% oraz 12,3%. Jednocześnie należy zauważyć, że w gminie Powidz i Zagórów było ono wyższe niż przeciętnie w kraju [13,4%]. Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, skali wzrostu bezrobocia w gminie miejskiej Słupca w badanym okresie, bowiem w tej jednostce administracyjnej jak w żadnej innej wchodzącej w skład LGD odnotowano wzrost wskaźnika bezrobocia o 3,1 p. p., czyli można powiedzieć, że o blisko 42% w stosunku do 2007 roku. Kierunek i poziom zjawiska jest wysoce niebezpieczny, negatywna tendencja winna być odwrócona w kolejnych latach poprzez wdrożenie działań naprawczych na rynku pracy. W układzie analizy bezrobocia przez pryzmat płci można wskazać na relatywnie lepszą sytuację mężczyzn na rynku pracy w porównaniu do kobiet, o czym świadczą niższe wskaźniki stopy bezrobocia. Średni wskaźnik bezrobocia w 2013 roku wśród mężczyzn wynosił 10,1% zaś w przypadku kobiet było to 13,5%. Niestety, niepokojący jest fakt skali wzrostu bezrobocia wśród mężczyzn pomiędzy 2007 a 2013 rokiem w gminie miejskiej Słupca, który wyniósł 4,7 p. p.. Tym samym można powiedzieć, że tempo wzrostu bezrobocia w latach 2007-2013 wyniosło 94%, czyli średniorocznie blisko 16%. Bardzo podobnie sytuacja wyglądała w gminie Ostrowite, w której odnotowano wzrost wskaźnika bezrobocia o około 84%. W dłuższym horyzoncie czasowym kontynuacja tego trendu grozi zachwianiem stanu równowagi społeczno-gospodarczej i marginalizacją części lokalnej społeczności. Na obecną chwilę, realnie sytuacja kobiet na rynku pracy jest gorsza w porównaniu do mężczyzn o czym świadczą wyższe wskaźniki bezrobocia rejestrowanego. Problemy bezrobocia najbardziej trapią kobiety, analogicznie jak wcześniej, z gmin: Powidz [16,5%], Zagórów [15,3%] i Ostrowite [13,8%]. Szczególnie w gminie Powidz spotyka się wyjątkowo wysokie zjawisko bezrobocia rejestrowanego wynoszące 16,5% czyli wyższe o 42% w porównaniu do przeciętnego na obszarze LGD. Pozytywnym jedynie jest fakt, że w grupie kobiet można mówić o relatywnej ich poprawie na rynku pracy, bowiem pomiędzy 2007 a 2013 rokiem odnotowano jego spadek o 0,4 p. p.. Nie zmienia to jednak faktu, że problem bezrobocia wśród lokalnej społeczności jest istotny, a w takich gminach jak Powidz, Zagórów i Ostrowite sytuacja w tym zakresie jest wyjątkowo zła i wymaga podjęcia działań korygujących ten niepożądany stan.

3.3.2. Sfera gospodarcza - charakterystyka gospodarki

Na terenach LGD w 2013 roku funkcjonowało ogółem 3882 podmiotów gospodarczych. Znaczna ich część była zarejestrowana w gminie miejskiej Słupca, było to bowiem 1428 podmiotów, czyli blisko 37% ogółu [tabela 7]. Na tle ogółu jednostek administracyjnych, dość dużo podmiotów odnotowano też w gminach Zagórów, Strzałkowo i Słupca [gminie wiejskiej], po około 500-600 podmiotów. Liczba podmiotów w tych trzech gminach stanowiła blisko 45% ogółu. Znacznie mniej podmiotów gospodarczych funkcjonowało w gminach: Łądek, Ostrowite oraz Powidz. W tym przypadku ich udział wynosił niewiele powyżej 18% w całości.

Analiza gospodarcza terenu LGD wskazuje, że spośród branż najliczniej reprezentowane są te dotyczące działalności handlowej hurtowej i detalicznej oraz budownictwo [tabela 7]. W strukturze ogółu działalności gospodarczej podmiotów gospodarczych te dwie branże łącznie stanowią 46,5% całości. Widać w tym układzie na obszarze LGD dominujący charakter działalności handlowej albo budowlanej, odpowiednio 25,6% i 20,9%. W kolejności znaczenia jest przetwórstwo przemysłowe, które w strukturze liczby podmiotów gospodarki regionu stanowi niespełna 10% oraz działalność podmiotów związana z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem z udziałem wynoszącym 7,1%. Występujące relacje można pochylić za pewien mankament lokalnej gospodarki, bowiem jakkolwiek działalność o charakterze usługowym obecnie jest dominującą formą działalności gospodarczej to jednak wyraźnie odczuwalny jest niedostateczny udział podmiotów zajmujących się działalnością produkcyjną i przetwórczą. Jeśli taki typ działalności występuje, to generuje to na ogół jednocześnie relatywnie dużo miejsc pracy, skąd inąd tak potrzebnych na obszarze funkcjonowania LGD.

Wnioskując o przedsiębiorczości lokalnej społeczności można wskazać, że ta jest niższa niż przeciętnie w kraju. Na terenie LGD wskaźnik ten wyniósł w 2013 roku 11,15 przedsiębiorstw osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym, gdy w kraju było to 12,13. Ponadto, co ważne jest zauważenia, jedynie w gminie miejskiej Słupca wartość wskaźnika ukształtowała się powyżej poziomu przeciętnego dla całego obszaru LGD oraz był też wyższy niż przeciętnie w kraju, gdyż wynosił niemal 14,8. W pozostałych gminach był on niższy zarówno w porównaniu do przeciętnych wielkości w kraju, ale też do średnich wielkości na terenie LGD. W takich gminach jak Ostrowite i Zagórów nie przekraczał poziomu 9 podmiotów osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Relacje te wskazują pośrednio na potrzeby, które występują wśród lokalnej społeczności. W tych warunkach wydaje się konieczny trud podjęcia działań skutkujących pobudzeniem większej aktywności wśród mieszkańców, oraz uaktywnienie przedsiębiorczych postaw.

Jak wskazywano wcześniej, jedną z cech charakterystycznych obszaru LGD-UN jest występujące rolnictwo. W strukturze podmiotów gospodarczych w 2013 roku była to czwarta spośród branż, w ramach których prowadzona była działalność gospodarcza. Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł dochodu dla przeważającej części mieszkańców LGD. Na terenie LGD funkcjonuje ok. 8 tys. gospodarstw rolnych, a znacząca ich część zlokalizowana jest na terenie gminy Słupca oraz Zagórów. Jednocześnie w strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa małe i o średniej wielkości. Fakt ten implikuje określone reperkusje gospodarcze i dochodowe zarazem, gdyż dochody kształtują się poniżej poziomu dochodów parytetowych, co świadczy o relatywnie niższym poziomie zaspokojenia potrzeb członków rodzin rolniczych. W prawdzie obok typowych gospodarstw rolniczych są też gospodarstwa specjalistyczne, np. ogrodnicze i sadownicze o większych powiązaniach z rynkiem, ale ich relatywny udział nie jest wysoki w strukturze gospodarstw rolnych. W opinii części lokalnej społeczności, jedną z dróg rozwoju gospodarstw rolnych mogłyby być gospodarstwa agroturystyczne. Pozytywne efekty uruchomienia i prowadzenia takiej działalności w wybranych gospodarstwach rolnych są już zauważalne, tak więc w przyszłości mogą stać się one wzorcem do naśladowania.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze na terenie LGD Unia Nadwarciańska w 2013 roku

Jednostka terytorialna	ogółem	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcje S, T, U
Słupca [g. m.]	1428	26	0	116	0	1	241	405	56	33	31	71	10	146	48	0	38	130	12	64
Lądek	324	32	0	30	0	4	75	81	28	6	2	13	1	13	8	0	3	16	2	10
Ostrowite	256	43	1	35	0	1	64	46	11	7	2	7	0	10	3	0	3	9	6	8
Powidz	140	17	0	11	0	2	24	22	12	12	2	4	0	8	5	0	2	9	1	9
Słupca [g. w.]	613	69	0	65	0	4	145	129	53	9	7	17	4	30	13	0	8	26	9	25
Strzałkowo	619	45	2	50	0	1	137	161	48	10	10	15	4	35	22	0	13	40	3	23
Zagórów	502	42	2	61	0	2	127	149	18	10	5	9	1	15	8	0	4	25	0	24
Razem [LGD]	3882	274	5	368	0	15	813	993	226	87	59	136	20	257	107	0	71	255	33	163
Razem w % [LGD]	100,0	7,1	0,1	9,5	0,0	0,4	20,9	25,6	5,8	2,2	1,5	3,5	0,5	6,6	2,8	0,0	1,8	6,6	0,9	4,2

Źródło: BDL, GUS [dostęp 20.07.2015r.].

3.4. *Specyfika i spójność obszaru LGD S-UN*

Przeprowadzona analiza stanu strukturalnego oraz w pewnym zakresie uwarunkowań rozwojowych wskazuje, że obszar LGD Unia Nadwarciańska to obszar w pewien sposób unikatowy tak w skali regionu, jak i Polski. Bardziej lub mniej istotnych cech budujących specyfikę tego obszaru można wskazać wiele. Natomiast z punktu widzenia strategicznego rozwoju analizowanego obszaru oraz realizacji LSR warto zwrócić uwagę na następujące atrybuty:

1. Wyjątkowe walory przyrodnicze, duża bioróżnorodność, urozmaicone krajobrazy, terenu unikatowa flora i fauna, malownicza dolina rzeki oraz kilka akwenów wód stojących;

4. Korzystne warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki i rolnictwa, w tym rozwoju nowych form upraw jak niegdyś czynili to olęderscy osadnicy;

5. Dość bogate zasoby przyrodnicze, pomimo przeciętnie niskiej lesistości na tym terenie, występują dwie ostoje przyrodnicze w postaci parków krajobrazowych – Nadwarciańskiego i Powidzkiego, oraz akweny wód stojących [Jezioro Powidzkie, Słupeckie];

6. Swoista wielokulturowość obszaru, zarówno w sensie łączenia kultur wielu narodów, jak też w sensie łączenia typowej kultury wiejskiej z historią rodów arystokratycznych,

Jest to teren, w którym doszło do spotkania różnych zjawisk kontrastujących ze sobą, a równocześnie miejsce, w którym z kontrastów tych powstała nowa harmonijna całość. Koegzystencja różnych kultur, tradycje rolnicze w mniejszym zakresie przemysłowe, historia arystokracji i wiejski charakter obszaru, unikatowa naturalna przyroda, wszystko to doprowadziło do ukształtowania obszaru wyjątkowego, który może być atrakcyjny zarówno dla swoich mieszkańców, jak i osób odwiedzających.

Zatem gminy wchodzące w skład LGD Unia Nadwarciańska tworzą jednolity konglomerat, gdzie historia i teraźniejszość wykazują wiele cech wspólnych. Spójność tego obszaru przejawia się w wielu wymiarach: geograficzno-przestrzennym, środowiskowym, historycznym, kulturowym, demograficznym, gospodarczym oraz rynku pracy. Obszar LGD cechuje daleko idąca wspólnota występujących potencjałów ale też potrzeb i problemów. Można mówić o podobnej pozycji konkurencyjnej w stosunku do innych obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego.

Spójność obszaru najlepiej opisują następujące czynniki:

1. Położenie wszystkich gmin obszaru LGD w środkowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego;

2. Położenie nad rzeką Warta z malowniczymi krajobrazami meandrów rzeki oraz obszarami cennymi przyrodniczo, oraz co warto podkreślić, z bogatą i unikatową fauną i florą;

3. Położenie na szlakach komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym ze wschodu na zachód Europy;

4. Historia rozwoju cywilizacji należąca do najdłuższych na ziemiach polskich, kształtująca się w dolinie Warty i terenach przyległych już kilka tys. lat p.n.e, z pochodzącymi z późniejszego okresu śladami bytności ówczesnych ludów;

5. Zachowanie wiejskiego charakteru gmin z dominującą pozycją rolnictwa;

6. Pielęgnowana kultura, zwyczaje i obrzędy, specyficzna gwara z naleciałościami z języka czeskiego i niemieckiego i dialektu morawskiego; \

7. Dość wysoka aktywność społeczna przejawiająca się w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego;

8. Rozwijająca się powoli turystyka i rekreacja oparta na walorach przyrodniczych, jeziorach i stawach oraz dostępie do rzeki Warta.

Wyżej wskazane wyróżniki mogą pełnić rolę spójników tego obszaru w kontekście opracowywanej lokalnej strategii rozwoju.

Ponadto spójność obszaru można rozpatrywać z perspektywy potrzeb czy też problemów, które trapią lokalną społeczność, a które można wspólnie realizować czy też rozwiązywać. Można do nich zaliczyć:

1. Niedostateczne wykorzystanie w odpowiedni sposób dziedzictwa przyrodniczego i historycznego tego obszaru, w szczególności niewystarczający w stosunku do możliwości rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych;
2. Nieukształtowany, mimo wielu wyróżniających atutów, wizerunek obszaru i raczej mała znajomość atrakcji obszaru w regionie i kraju;
3. Słabnąca atrakcyjność obszaru dla swoich mieszkańców, przejawiająca się w coraz silniej odczuwalnych problemach na rynku pracy i konieczność migracji zarobkowych;
4. Niezadawalająca struktura gospodarcza oraz tempo przemian struktury gospodarczej wymagające odbudowy działalności o charakterze produkcyjnym.

3.5. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Szczegółową analizę grupy z podziałem na problemy jej dotyczące i obszary interwencji prezentuje tabela 8.

Tabela 8. Grupy szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji LSR

Wyszczególnienie	Problemy grupy	Obszary interwencji – przykładowe działania
Przedsiębiorcy	Brak dostępności do wykwalifikowanych pracowników na rynku lokalnym	Organizacja warsztatów i szkoleń otwartych dla mieszkańców z terenu objętego LSR
	Brak dostępności dofinansowania do prowadzonej działalności	Podniesienie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw przez dofinansowanie zakupu środków trwałych na wyposażenie firmy.
	Niezadawalająca promocja obszaru wpływająca na rozwój przedsiębiorczości i turystyki, z której można czerpać dochody	Promocja i wsparcie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru objętego LSR Zagospodarowanie terenów wokół jezior Przygotowanie terenów do uprawiania sportu i rekreacji. Opracowanie wydawnictw promujących obszar LGD; Przygotowanie oraz rozwój ścieżek edukacyjnych. Zachowywanie i promowanie lokalnych tradycji, produktów, zwyczajów i obyczajów, tradycyjnych zawodów i rzemiosła poprzez imprezy, wystawy
Wszyscy mieszkańcy obszaru	Brak asymilacji nowych mieszkańców z obecnie mieszkającymi na obszarze LGD	Organizacja niecyklicznych imprez integracyjnych Zachowywanie i promowanie lokalnych tradycji, produktów, zwyczajów i obyczajów, tradycyjnych zawodów i rzemiosła poprzez imprezy, wystawy
	Ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu	Przygotowanie oraz rozwój miejsc spełniających funkcje przestrzeni publicznej; Organizacja czasu dla dzieci i młodzież; Dostosowanie obiektów publicznych na cele społeczno-kulturowe; Organizacja warsztatów i szkoleń otwartych dla mieszkańców z terenu objętego LSR; Przygotowanie miejsc obserwacji przyrody;

		Przygotowanie terenów do uprawiania sportu i rekreacji
	Degradacja środowiska naturalnego	Zagospodarowanie terenów wokół jezior; Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; Promocja ekologicznych rozwiązań w prowadzeniu działalności gospodarczej i rolniczej

Grupy defaworyzowane

Najbardziej zagrożonymi grupami społecznymi obszaru LGD są **bezrobotne osoby młode w wieku 16-34 lata oraz osoby starsze w wieku powyżej 50 lat [50+]** ze względu na trudności w znalezieniu pracy. Dlatego też we wszystkich gminach w ramach planu komunikacji z grupą defaworyzowaną LGD „S-UN” przewiduje się 2 spotkania rocznie celem omówienia problemów i możliwości pomocy. Ogłoszenia o spotkaniach będą podawane do publicznej wiadomości. W ramach aktywizacji grupy defaworyzowanej LGD przewiduje realizację szkolenia, spotkania aktywizujące, oraz preferencyjne punkty na etapie oceny wniosków.

4. Analiza SWOT

Analizę SWOT na potrzeby przygotowania LSR dla LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” przygotowano w oparciu o wydzielone a następnie analizowane obszary tematyczne, które są najbardziej istotnymi dla lokalnej społeczności. W trakcie analizy SWOT kluczowymi analizowanymi obszarami tematycznymi były problemy odnoszące się do następujących zagadnień:

a. sfera gospodarcza – w tym obszarze analizowano m. in. następujące zagadnienia: położenie i walory środowiska naturalnego, poziom przedsiębiorczości, sytuacja na rynku pracy, wiodące działalności – sektory gospodarcze, poziom zagospodarowania przestrzennego, uwarunkowania przestrzenne działalności gospodarczej, oferta terenów inwestycyjnych;

b. sfera społeczna - w tym obszarze analizowano m. in. następujące zagadnienia: aktywność grup społecznych – kapitał społeczny, działalność kulturalną, organizacje pozarządowe, uwarunkowania demograficzne, poziom kwalifikacji, inicjatywy sportowo-rekreacyjne, oferta usług edukacyjnych i szkoleniowych;

c. sfera małej infrastruktury technicznej – stan i dostępność infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, stan i dostępność infrastruktury ochrony środowiska, stan i dostępność infrastruktury kulturalnej, stan i dostępność małej infrastruktury na obszarach wiejskich;

W trakcie analiz i prac oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych i bezpośrednich oraz badań ankietowych ustalono stan faktyczny przedstawiony w matrycy SWOT.

Tabela 9. Analiza SWOT

Mocne strony	Odwołanie do źródła informacji: diagnoza/proces partycypacyjny/inne	Słabe strony	Odwołanie do źródła informacji: diagnoza/proces partycypacyjny/inne
Ogólnie [cały obszar LGD] korzystne	Diagnoza – tabela 2 i 3	W dalszym ciągu niewystarczająca	Uwaga zgłoszona w trakcie

<p>wskaźniki i trendy demograficzne [dodatnie saldo migracji, dodatni przyrost naturalny]</p>		<p>oferta zajęć w czasie wolnym na obszarach wiejskich, szczególnie z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wg. wieku lokalnej społeczności [dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy]</p>	<p>konsultacji społecznych</p>
<p>Bogate dziedzictwo lokalne o wysokim potencjale rekreacyjno-turystycznym na terenie LGD, w tym: - materialne – przyrodnicze [różnorodność form przyrodniczych – lasy, jeziora, obszary chronionego krajobrazu – parki krajoznawcze [Powidzki i Nadwarciański] i obszary Natura 2000, bogactwo flory i fauny - kulturowe i historyczne [szlak osadnictwa ołędzkiego, szlak architektury sakralnej, klasztor cysterski w Łądzie, Góra Zamkowa, prehistoryczny gród w Łądzie, granica rozdzielająca zabór rosyjski i niemiecki] - niematerialne – orkiestry dęte, kultywowanie tradycji, zespoły artystyczne, grupy teatralne, chór męski</p>	<p>Diagnoza – podrozdział 3.1 i 3.2 oraz zgłoszenia w trakcie konsultacji społecznych</p>	<p>Braki w infrastrukturze społeczno-kulturowo-rekreacyjnej na terenie LGD, w tym, m. in. świetlic wiejskich, ogólnodostępnych placów zabaw, terenów rekreacyjnych</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>
<p>Kultywowanie tradycji patriotycznych [podział terenu pomiędzy zaborców, Powstanie Wielkopolskie]</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>	<p>Nieemożność pełnego wykorzystania części istniejącej infrastruktury społecznej, w tym części wiejskich świetlic z powodu: braków wyposażenia, braku odpowiedniej oferty zajęć w czasie wolnym, braku animatorów co stanowi często przeszkodę do włączenia się i uczestniczenia w</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>

		impresach osób młodych, rodzin z dziećmi, czy nowych mieszkańców	
Cykliczne imprezy o charakterze ponadlokalnym: Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej, regaty na powitanie wakacji, zawody ratownictwa wodnego, turniej plażowej piłki siatkowej, powiatowe spotkanie z folklorem,	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Niewystarczająca liczba szlaków i ciągów pieszo-rowerowych [w tym włączonych we wspólny system] będących alternatywą dla komunikacji samochodowej głównie dla turystów oraz niezadawalająca jakość i stopień oznakowania istniejących szlaków, tras i atrakcji turystycznych na terenie LGD	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Bliskość strategicznych szlaków komunikacyjnych w kontekście rozwoju gospodarczego [Autostrada Wolności, magistrała kolejowa Wschód-Zachód]	Diagnoza i Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	„Sezonowość” oferty zajęć w czasie wolnym [uboga oferta w okresie zimowym]	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Istniejąca infrastruktura rekreacyjna i sportowa: stadnina koni w Mieczownicy z ofertą rekreacyjno-sportowo-leczniczą [hipoterapia], jezioro powidzkie, i inne	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Brak wspólnej, zintegrowanej oferty turystycznej gmin z terenu LGD oraz brak spójnego kalendarza imprez odbywających się na terenie LGD [czyli brak koordynacji wydarzeń pomiędzy gminami]	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Istniejący potencjał niezagospodarowanych zbiorników i cieków wodnych dla zagospodarowania czasu wolnego i rozwoju gospodarczego, w tym gospodarstw agroturystycznych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Zły stan infrastruktury drogowej i uboga oferta połączeń komunikacyjnych na obszarze LGD oraz niezintegrowanie komunikacji zbiorowej pomiędzy gminami a stolicą powiatu	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Różnorodność oraz aktywność lokalnych organizacji pozarządowych [ngo] ze względu na dziedziny i	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Brak zarejestrowanych produktów lokalnych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych

<p>formy działania: kluby sportowe, OSP, koła gospodyń wiejskich [działalność społeczno-kulturalna]</p>			
<p>Zakorzenie ngo w historii i tradycjach lokalnych w połączeniu z osadzeniem w konkretnych potrzebach społecznych</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>	<p>Zły stan techniczny części obiektów zabytkowych oraz ograniczona do nich dostępność [dojazd, oznakowanie, przewodnik]</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>
<p>Dobrze oceniana przez mieszkańców praca przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>	<p>Niewystarczająca infrastruktura usługowo-gastronomiczna oraz rekreacyjna w otoczeniu części zbiorników wodnych</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>
<p>Dobrze rozwinięty przemysł meblarski [skala działalności kilku firm o zasięgu krajowym i zagranicznym],</p>	<p>Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych</p>	<p>Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców LGD [61% przeciętnej wartości dla woj. wielkopolskiego]</p>	<p>Diagnoza i BDL</p>
<p>Wysoki poziom nasycenia lokalnej gospodarki firmami handlowymi i budowlanymi</p>	<p>Diagnoza i BDL</p>	<p>Bardzo niski poziom innowacyjności gospodarki lokalnej [sekcja M klasyfikacji PKD 2007 – 5% wartości średniej woj. wielkopolskiego w przeliczeniu na 10000 mieszkańców]</p>	<p>Diagnoza i BDL</p>
<p>Niski poziom wskaźników zanieczyszczenia powietrza [kl. A],</p>	<p>Raport WIOŚ 2013</p>	<p>Dominacja w strukturze rolnictwa drobnych gospodarstw rolnych w połączeniu z brakiem specjalizacji produkcji</p>	<p>Diagnoza, Urzędy Gmin, konsultacje społeczne</p>
		<p>Wysoki poziom rolniczości lokalnej gospodarki w połączeniu z brakiem większych, rozpoznawalnych firm przetwórczych i produkcyjnych</p>	<p>Diagnoza, Urzędy Gmin, konsultacje społeczne</p>
		<p>Braki planów zagospodarowania przestrzennego</p>	<p>Urzędy Gmin, konsultacje społeczne</p>
		<p>Brak wystarczającej infrastruktury - spalarni, kompostowni</p>	<p>Urzędy Gmin, konsultacje społeczne</p>

		i sortowni oraz oczyszczalni ścieków	
--	--	--------------------------------------	--

Szanse	Odwołanie do źródła informacji: diagnoza/proces partycypacyjny	Zagrożenia	Odwołanie do źródła informacji: diagnoza/proces partycypacyjny
Pozytywny trend demograficzny aglomeracji poznańskiej – wysoki odsetek osób poniżej 35 roku życia	BDL	Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego w sąsiednich powiatach oraz aglomeracji poznańskiej	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Rozwój wielosezonowych tras rekreacyjnych oraz ich integracja z atrakcjami turystycznymi, kulturowymi i przyrodniczymi	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Wzrost zanieczyszczenia spowodowany rozwojem gospodarczym i transportu samochodowego	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Moda na turystykę i rekreację aktywną , w szczególności pieszą, rowerową o wodną	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Nastawienie wewnątrz sektora pozarządowego na konkurencję, rywalizację zamiast współpracę	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Moda na zagospodarowanie czasu wolnego	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Wysoki poziom migracji części lokalnego społeczeństwa poza obszar LGD w poszukiwaniu lepszych warunków rozwoju zawodowego	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Wzrost zainteresowania Wielką Pętlą Wielkopolski	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Problemy z utrzymaniem części obiektów służących lokalnej społeczności w okresie trwałości projektów	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Wzrost zainteresowania Nadwarciańskim Szlakiem Rowerowym i Szlakami Rowerowymi Powidzkiego Parku Krajobrazowego	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Małe zainteresowanie części społeczeństwa postawami proekologicznymi, ochroną środowiska	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
EuroVelo – rozwój europejskiej sieci szlaków rowerowych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Wysoki poziom wykluczenia z rynku pracy osób w wieku 50+	PUP i Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Nowelizacja przepisów prawnych ułatwiająca budowę i wyznaczanie dróg, szlaków rowerowych i turystycznych wzdłuż cieków wodnych i zbiorników wodnych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Wysoki poziom bezrobocia wśród młodych (w wieku od 18 do 34 lat)	PUP i Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Wzrastające zainteresowanie	Uwagi zgłoszone	Spadek w kolejnych latach nakładów na budżet	Uwagi zgłoszone

agroturystyką	w trakcie konsultacji społecznych	unijny;	w trakcie konsultacji społecznych
Wzrost znaczenia polityki proekologicznej [ograniczanie emisji zanieczyszczeń, segregacja odpadów, likwidacja dzikich wysypisk]	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Pogarszanie koniunktury gospodarczej i rosnąca konkurencja gospodarza ze strony krajów rozwijających się	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Rzeka Warta oraz zbiorniki wodne [jeziora na terenie LGD] jako potencjał do promocji obszaru LGD [trasy rowerowe, wodne, edukacyjne, nordic walking, sport i rekreacja w parkach i na wodzie]	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	Wzrost presji antropogenicznej na środowisko w efekcie rozbudowy bazy turystycznej bez zaplecza ochrony środowiska i powstawania nowych firm	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych
Rozwój energetyki odnawialnej , w tym farm wiatrowych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych		
Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej na terenach atrakcyjnych turystycznie	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych		
Rozwój edukacji ekologicznej mieszkańców [szkolenia i konkursy]	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych		
Inkubator spożywczy - budowa lokalnej marki produktów rolno-spożywczych	Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych		

Źródło: Opracowanie własne.

Wnioski z przeprowadzonych analiz – problemy i wyzwania rozwojowe

Opracowana diagnoza, ankieta [elektroniczna i audytoryjna], oraz materiał zebrany w ramach dialogu z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej [warsztaty dialogu społecznego, konsultacje społeczne] stanowiły podstawę opracowania przedmiotowej analizy SWOT. W oparciu o jej ustalenia, dokonano analizy problemów i wyzwań rozwojowych obszaru LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [S-UN] pełniące określone zadania funkcjonalne.

Zidentyfikowane problemy [P] oraz wyzwania [W] podzielono na 3 obszary, powiązane ze sobą w logiczny sposób, co następnie stanowiło podstawę opracowania celów szczegółowych.

Grupa pierwsza problemów i wyzwań, skoncentrowana jest wokół kwestii związanych z jakością życia **lokalnej społeczności oraz zbyt małego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych, dla rozwoju integracji społeczności lokalnej (dzieci, młodzież, rodziny, dorośli, seniorzy):**

- zbyt mało możliwości atrakcyjnego i twórczego spędzania czasu wolnego w opinii mieszkańców terenów wiejskich obszaru LGD, wynikających ze **zbyt wąskiej lub sezonowej oferty** (w tym różnego rodzaju zajęć adresowanych do różnych grup wiekowych odbiorców) (P),
- zbyt **mało miejsc** pozwalających na spędzanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań, w tym dzieci i młodzieży, a także integrację mieszkańców (w tym niski poziom wykorzystania istniejącej infrastruktury społecznej) (P),
- **zły stan techniczny oraz niewystarczające wyposażenie wielu obiektów związanych z realizacją oferty czasu wolnego dla mieszkańców** i nieadekwatne do możliwości ich wykorzystanie (P),
- niewykorzystany potencjał atrakcyjności krajobrazowej i istniejącego dziedzictwa lokalnego, na rzecz kształtowania oferty czasu wolnego, a w konsekwencji zagospodarowania czasu wolnego dla obszaru LGD S-UN (P i W),
- niewystarczający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców – dzieci, młodzież szkolna i dorośli, a także problemy z miejscowym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego (P i W),
- niewykorzystane możliwości obszaru LGD S-UN w kontekście zagospodarowania i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców metropolii poznańskiej, łódzkiej, czy miasta Konina, co przyczynić się może do rozwoju nowych miejsc pracy (obsługa turystów – np. mała gastronomia, miejsca noclegowe, sprzedaż lokalnych produktów, itp.) (W),
- brak wypromowania marki LGD S-UN jako elementu rozpoznawalnego i przyciągającego, w tym mieszkańców, którzy mogliby odkrywać dziedzictwo i atrakcje sąsiednich miejscowości i aktywnie spędzać czas wolny (W),
- nie wystarczająco rozwinięta sieć połączeń komunikacyjnych, co utrudnia mieszkańcom dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w tym związanych ze spędzaniem czasu wolnego dla mieszkańców i turystów (P).

Tak więc dla rozwiązania, niwelowania i minimalizacji zidentyfikowanych problemów, kierunkiem działań jest **rozwój małej infrastruktury oraz zintegrowanie, budowa i promocja marki LGD S-UN: „Kraina Zielonych i Słonecznych Wyzwań”** – co będzie mieć na celu wykorzystanie **atutów** (walorów przyrodniczo-krajobrazowych, bogatego materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, istniejących oraz potencjalnych szlaków i ścieżek kulturowych, rekreacyjnych i przyrodniczych]. Podejmowane działania stanowią będą odpowiedź na **wyzwania związane z rosnącą potrzebą zapewnienia atrakcyjnej oferty czasu wolnego** dla mieszkańców i turystów, w tym przedstawicieli grup defaworyzowanych (jakość życia).

Grupa druga problemów i wyzwań obejmuje **sprawy związane z rynkiem pracy i rozwojem gospodarczym obszaru LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”, bowiem zagadnienia te mają dla społeczności lokalnej doniosłą wagę, jako kluczowe elementy związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania rodzin, jednostek, lokalnej społeczności w ogóle. W konsekwencji kształtowania właściwego ładu społecznego – aktywnych i włączonych w sprawy społeczne mieszkańców – zidentyfikowano jako wyzwania, problemy następujące kwestie:**

- stosunkowo wysoki poziom bezrobocia, w tym także długotrwałego, wysoki poziom bezrobocia osób młodych (do 35 roku życia) oraz osób starszych (50+) – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (P),
- słabe wykorzystanie potencjału dziedzictwa lokalnego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości (P i W),
- **brak zarejestrowanych produktów lokalnych**, w tym niska kooperacja producentów lokalnych na rzecz zmiany tej sytuacji (P),
- wykorzystanie produkcji prowadzonej na obszarze LGD S-UN, na rzecz rozwoju przedsiębiorczości (W),
- wykorzystanie istniejącego potencjału działających na terenie LGD przedsiębiorstw, dla zwiększenia ich innowacyjności i konkurencyjności [szczególnie sektor meblarski], oraz nowych miejsc pracy dla mieszkańców (W).

Reasumując należy uznać, iż szczególnie istotnym jest podnoszenie i kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych wśród mieszkańców obszaru LGD, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, tworzenie sieci współpracy podmiotów gospodarczych i lokalnych wytwórców (m.in. inkubator spożywczy). Rozwój przedsiębiorczości, w tym kontekście, należy rozumieć jako tworzenie potencjalnych miejsc pracy dla mieszkańców, co istotnie ma przyczynić się do odpowiedzi na ważne problemy społeczne (wysoki poziom bezrobocia osób młodych, starszych oraz bezrobocia długookresowego).

Grupa trzecia problemów i wyzwań obejmuje kwestie przynależności i tożsamości lokalnej. **Zintegrowanie mieszkańców, ich aktywność i zaangażowanie we własne sprawy, istotnie łączy się z odpowiedzialnością za swoją przestrzeń życia, środowisko przyrodnicze i posiadane dziedzictwo. Dlatego też jako istotne dla zwiększenia tożsamości lokalnej, integracji społecznej i spójności mieszkańców obszaru LGD S-UN, uznano:**

- relatywnie niskie przekonanie części społeczeństwa o spójności społecznej oraz historycznej obszaru LGD niegdyś podzielonego pomiędzy różne zabory [rosyjski i niemiecki] oraz stosunkowo niski poziom integracji społecznej – zbyt mała liczba działań sprzyjających integracji mieszkańców, w tym przede wszystkim społeczności z terenów wiejskich (P),
- niski poziom świadomości wielu mieszkańców, w tym szczególnie młodszej ich części na temat zamieszkiwanej okolicy, jej dziedzictwa, potencjału, a w konsekwencji tożsamości lokalnej (P),
- niedostatecznie chronione istniejące dziedzictwo materialne i niematerialne obszaru LGD S-UN (zły lub pogarszający się stan techniczny ważnych lokalnie obiektów, mały poziom utrwalenia i uporządkowania zwyczajów, tradycji, historii, rękodzieła czy potraw lokalnych) (P i W),
- zbyt słabe wykorzystanie potencjału i dziedzictwa lokalnego do integracji mieszkańców, w tym międzypokoleniowej, uwzględniającej potrzeby poszczególnych grup wiekowych (P),
- niedostateczny poziom uczestnictwa w wydarzeniach i sprawach obszaru LGD S-UN części osób z grup defaworyzowanych (P),
- zwiększenie spójności obszaru sąsiadujących ze sobą gmin, jako potrzeba większej integracji i współpracy lokalnej, na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i przyciągania inwestorów [W],
- zbyt mała dbałość poszczególnych mieszkańców o sprawy środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz niska świadomość korzyści indywidualnych i społecznych, dotyczących efektywnego gospodarowania zasobami (w tym efektywność energetyczna) (P),

Dlatego też, wzmacnianie spójności społecznej, w tym poprzez ochronę środowiska przyrodniczego i kulturalnego, oraz działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej w kontekście posiadanego dziedzictwa materialnego i niematerialnego, stanowić będzie istotne wsparcie, nie tylko dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale dla całej społeczności lokalnej.

Rozwiązanie zidentyfikowanych przez LGD S-UN problemów i wyzwań wymaga zintegrowania polityk gospodarczych, społecznych i środowiskowych na rzecz realizacji polityki zrównoważonego rozwoju na terenie całego obszaru objętego LSR. Niezwykle istotnym elementem zrównoważonego rozwoju jest zachowanie spójności społecznej oraz gospodarczej obszaru. Dlatego też za główne cele działalności LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” w perspektywie PROW na lata 2014-2020, uznano prowadzenie działań mających zwiększyć udział społeczności lokalnej w kształtowaniu i realizacji polityki zrównoważonego rozwoju, z wykorzystaniem potencjałów kulturalnych, historycznych, gospodarczych i przyrodniczych obszaru objętego LSR.

W tym kontekście należy zauważyć, iż strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną, musi wykorzystywać endogeniczne zasoby, w tym społeczne, gospodarcze i publiczne. Dlatego synergia działań wszystkich 3 sektorów trójkąta współpracy (społeczny, gospodarczy i publiczny) stanowi istotną rolę dla zrealizowania określonej wizji rozwoju.

Szczególne znaczenie w tym procesie ma jednak zaangażowanie sektora społecznego (mieszkańcy, w tym NGO), gdyż jego doświadczenia, opinie są istotnymi miarami sukcesów realizacji działań rozwojowych. Dlatego zaangażowanie lokalnej społeczności jest kluczowe i zostało uwzględnione nie tylko na etapie opracowywania LSR, ale również realizacji.

5. Cele i wskaźniki

Zdefiniowanie celów i wskaźników LSR przeprowadzone zostało metodami partycypacyjnymi (konsultacje społeczne), z wykorzystaniem danych źródłowych pochodzących ze statystyki publicznej oraz wyników badań społecznych. W konsekwencji dokonanej analizy problemów i przewag konkurencyjnych (mocnych stron), sformułowano kluczowe obszary zainteresowań i potrzeb lokalnej społeczności. Proces ten umożliwił określenie celu głównego LSR, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć, które były konsultowane z mieszkańcami i uwzględnione w LSR.

W kontekście planowania działań w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, kluczowym założeniem działań planowanych w ramach realizacji strategii, jest odpowiedź na cel szczegółowy 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”, w tym poprzez:

- rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy,
- poprawę konkurencyjności głównych producentów lokalnych, a także
- inwestycje w infrastrukturę do świadczenia usług dla ludności (techniczną, w zakresie turystyki, rekreacji, kultury, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego).

Dla tak określonej logiki interwencji LSR zdefiniowano wskaźniki rezultatu i produktu jako miary sukcesu założonych celów, oraz określono dla nich jednostki miary. W wyniku konsultacji zdecydowano także o konieczności silnego powiązania innowacyjności z przedsięwzięciami dotyczącymi tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwijania działalności gospodarczych, co skorelowane jest z przeznaczeniem ponad 50% budżetu LSR na realizację celu szczegółowego 2 „Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia” na obszarze LGD S-UN.

W kontekście przyjętych wskaźników podkreślenia wymagają kwestie:

- **założone wartości oparte są o** wnikliwe analizy i ewaluację zrealizowanych projektów w ramach PROW na lata 2007-2013
- **okresy pomiaru** dla wskaźników to:
  - **PRODUKTU** – okres bezpośrednio po realizacji projektu (sprawozdania beneficjentów podsumowujące projekt, ankiety monitorujące realizację projektu)
  - **REZULTATU** - okres bezpośrednio po realizacji projektu (ankiety monitorujące realizację projektu) – dla wskaźników dotyczących udziału/uczestnictwa osób czy tworzonych / wspieranych podmiotów.

W wypadku wskaźników wzrostu, okresy pomiaru dotyczą lat po realizacji projektu, w oparciu o dane beneficjentów. Pomiar dokonywany raz do roku.

Tabela 10. Cele LSR i wskaźniki

Lp.	Cel ogólny	Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w realizacji polityki zrównoważonego rozwoju obszaru LGD S-UN			
I	Cele szczegółowe	Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych			
II		Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia			
III		Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego			
IV		Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 r.	Plan 2023 r.	Źródło danych/ sposób pomiaru
Wo 1.1.	Stopa bezrobocia osób w wieku 15 lat i więcej w Wielkopolsce	%	7,7 ⁶	6,1	Baza STRATEG – Strategia rozwoju woj. wielkopolskiego
Wo 1.2.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym	%	24,0 ⁷	18,0	Baza STRATEG – Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 r.	Plan 2023 r.	Źródło danych/ sposób pomiaru
Wr 1.1.1.	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	osoba	0	2000	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone w oparciu o statystykę i badania własne beneficjentów
Wr 1.1.2.	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury kulturalnej	osoba	0	5000	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone

⁶ Baza STRATEG–Rynek Pracy-Stopa bezrobocia osób w wieku 15 lat i więcej w Wielkopolsce – przyjęto za rok 2014: http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=875008&p_token=0.76587784623659.

⁷ przyjęto dla 2016 r. wielkość za 2013 r. wynoszącą 24% dla wsi, na podstawie: **TABL. 6. ZASIĘG UBÓSTWA WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2011-2014**, Aneks tabelaryczny do opracowania sygnalnego *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*.

					w oparciu o statystykę i badania własne beneficjentów
Wr 1.2.1.	Liczba uczestników przedsięwzięć realizowanych w ramach wsparcia	osoba	0	1000	- Listy obecności, - Protokoły odbioru, - Dokumentacja fotograficzna, Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone o statystykę i badania własne beneficjentów
Wr 1.2.2.	Liczba odbiorców przedsięwzięć realizowanych w ramach wsparcia	osoba	0	500	- Protokoły odbioru, - Dokumentacja fotograficzna - Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone o statystykę i badania własne beneficjentów - Liczba indywidualnych użytkowników stron www i aplikacji
Wr 1.3.	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	osoba	0	800	- Protokoły odbioru, - Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone w oparciu o statystykę i badania własne beneficjentów
Wr 2-1.	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem dla wszystkich operacji zrealizowanych w ramach celu szczegółowego nr 2)	sztuka	0	60	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów - Wnioski o udzielenie

					dotacji (biznesplany), - Dokumenty rejestrowe przedsiębiorstwa
Wr 2-2.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grupy defaworyzowanej (ogółem dla wszystkich operacji zrealizowanych w ramach celu szczegółowego nr 2)	sztuka	0	10	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów - Wnioski o udzielenie dotacji (biznesplany), - Dokumenty rejestrowe przedsiębiorstwa,
Wr 2.2.1.	Liczba wprowadzonych na rynek nowych lub znacząco ulepszonych innowacyjnych produktów, usług, realizowanych procesów, sposobów organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych	sztuka	0	10	Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów - Biznesplany składane wraz z aplikacją o otrzymanie dotacji, - Sprawozdania beneficjentów - Oferty firm, - Dokumentacja fotograficzna - Foldery i materiały promocyjne - Strony www. przedsiębiorstw
Wr 2.3.	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	podmiot	0	5	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów - Umowa o dofinansowanie, - Protokół odbioru - Oświadczenie beneficjenta, - Umowy o udostępnienie inkubatora podmiotom

					odrębnym, przez właściciela - Produkty dostępne na rynku
Wr 3.1.1.	Liczba osób korzystających z produktów projektu	osoba	0	350	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów dane, tworzone o statystykę i badania własne beneficjentów - Dokumentacja fotograficzna
Wr 3.1.2.	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty kultury	odwiedziny/rok	0	200	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów
Wr 3.2.	Liczba uczestników i/lub odbiorców przedsięwzięć realizowanych w ramach wsparcia	osoba	0	500	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone o statystykę i badania własne - Listy obecności, - Protokoły odbioru - Dokumentacja fotograficzna
Wr 3.3.1.	Liczba osób, które podniosły wiedzę w zakresie ochrony środowiska, w tym znajomości inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	osoba	0	100	- Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone o statystykę i badania własne - Listy obecności, - Ankiety ewaluacyjne - Dokumentacja fotograficzna,
Wr 3.3.2.	Liczba osób, które podniosły wiedzę w kontekście rozwoju obszaru LGD i poprawy jakości życia	osoba	0	90	- Ankiety monitorujące dostarczane przez

					beneficjentów, nakład publikacji tematycznych w zakresie rozwoju i poprawy jakości życia, tworzone o statystykę i badania własne - Listy obecności,- Ankiety ewaluacyjne - Dokumentacja fotograficzna,
Wr 4.	Liczba osób, które podniosły wiedzę w efekcie prowadzonych spotkań informacyjnych, szkoleń i doradztwa (ogółem dla wszystkich operacji zrealizowanych w ramach celu szczegółowego nr 4)	osoba	0	420	- Listy obecności, - Ankiety i raporty ewaluacyjne
Wr 4.1.1.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych	osoba	0	140	- Listy obecności, - Dokumentacja fotograficzna
Wr 4.1.2.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	83	- Sprawozdanie z realizacji operacji / zlecenie płatności - Listy obecności, - Rejestr doradztwa LGD
Wr 4.1.3.	Liczba szkoleń dla ubiegających się o wsparcie na realizację LSR	szkolenie	0	14	- Sprawozdanie z realizacji operacji / zlecenie płatności - Listy obecności,
Wr 4.2.1.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: - przyrodnicze, - kulturowe, -historyczne, - turystyczne, - produkty lokalne	projekt	0	14	- Potwierdzeń złożenia wniosków - Opracowana dokumentacja aplikacyjna - Umowy partnerskie
Wr	Liczba projektów skierowanych do następujących	projekt	0	20	- Potwierdzeń złożenia

4.3.1.	grup docelowych: -przedsiębiorcy, -grupy defaworyzowane (określone w LSR) -młodzież, - turyści, - inne						wniosków - Opracowana dokumentacja aplikacyjna - Umowy partnerskie, - Umowa o dofinansowanie	
WSKAŹNIKI PRODUKTU								
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					początkowa 2016 r.	końcowa 2023 r.		
1.1.	Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni spędzania czasu wolnego poprzez budowę, przebudowę i/lub wyposażenie ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, Przedsiębiorcy, -Turyści	konkurs, projekt grantowy	Wp.1.1.1. Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Sztuka	0	6	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności
				Wp.1.1.2. Liczba nowych, zmodernizowanych i/lub doposażonych obiektów lub miejsc infrastruktury kulturalnej	Sztuka	0	2	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności

1.2.	Kształtowanie oferty i promocja dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru LGD S-UN	Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy, - lokalni wytwórcy, - turyści	projekt grantowy, operacja własna	Wp.1.2.1. Liczba przedsięwzięć nie inwestycyjnych polegających na stworzeniu oferty bazującej na dziedzictwie obszaru.	Sztuka	0	1	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności
				Wp.1.2.2. Liczba wydarzeń/imprez promujących obszar LGD S-UN	Sztuka	0	1	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja
1.3	Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych Ścieżki rowerowe, szlaki pieszo rowerowe	- Mieszkańcy obszaru działania LGDS-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy, - lokalni wytwórcy - turyści - organizacje pozarządowe i grupy nieformalne	konkurs	Wp.1.3.1. Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg	kilometr	0	0,5	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Dokumentacja fotograficzna

2.1.	Zakładanie nowych działalności gospodarczych	- Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane	konkurs	Wp.2.1.1. Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	operacja	0	34 (w tym 6 bonus)	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Dokumenty rejestrowe przedsiębiorstwa - dokumentacja fotograficzna
				Wp.2.1.2. Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	operacja	0	2	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Dokumentacja fotograficzna - karta oceny Członków Rady uznająca operację za innowacyjną
2.2.	Rozwijanie istniejących, w tym innowacyjnych i działalności gospodarczych.	Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy	konkurs	Wp.2.2.1.Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	podmiot gospodarczy	0	14 (w tym 3 bonus)	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Dokumentacja fotograficzna

				Wp.2.2.2. Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	operacja	0	3	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Dokumentacja fotograficzna - karta oceny Członków Rady uznająca operację za innowacyjną
2.3.	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	- Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy - lokalni wytwórcy	konkurs	Wp.2.3.1. Liczba nowych inkubatorów (centrów) przetwórstwa lokalnego	sztuka	0	1	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności - Ankiety monitorujące dostarczane przez beneficjentów, tworzone o statystykę i badania własne - dokumentacja fotograficzna
3.1	Inwestycje służące zachowaniu lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	-Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy, - lokalni wytwórcy - turyści	projekt grantowy	Wp.3.1.1. Liczba projektów polegających na zakupie towarów i/lub usług i/lub robót służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego	projekt	0	3	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja

				Wp.3.1.2. Liczba obiektów dziedzictwa historycznego, kulturalnego lub przyrodniczego objętego wsparciem	sztuka	0	2	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja
3.2	Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	-Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy, - lokalni wytwórcy, - turyści	projekt grantowy, operacja własna	Wp.3.2.1. Liczba przedsięwzięć, których celem jest pielęgnowanie lub zachowanie lokalnego dziedzictwa	sztuka	0	10	- Sprawozdania końcowe beneficjentów - Protokoły odbioru - Listy potwierdzające odbiór publikacji

3.3	Działania służące wzmocnieniu kapitału społecznego, w tym w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu, a także zwiększeniu wewnętrznej spójności społecznej obszaru	-Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane, - przedsiębiorcy, - lokalni wytwórcy, - turyści	projekt grantowy, operacja własna	Wp.3.3.1. Liczba przedsięwzięć służących wzmocnieniu kapitału społecznego	przedsięwzięcie	0	9	- Sprawozdania końcowe z realizacji operacji beneficjentów - Informacja o zleceniu płatności
4.1	Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej	- Beneficjenci aplikujący o wsparcie w ramach operacji LSR - osoby zaangażowane we wdrażanie LSR	aktywizacja, www-LGD	Wp.4.1.1. Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	spotkanie	0	14	- Listy obecności - Strona www LGD - Dokumentacja fotograficzna
				Wp.4.1.2. Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (osoby fizyczne/instytucje)	osoba	0	500	- Rejestr świadczonego doradztwa
				Wp.4.1.3. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń	osobodzień	0	140	- Listy obecności - Strona www LGD - Dokumentacja fotograficzna

				Wp. 4.1.4 Liczba przedsięwzięć - materiałów informacyjnych	Szt.	0	8 000	- wykaz liczby wydanych i rozdystrybuowanych publikacji, biuletynów - wykaz rozdystrybuowanych materiałów informacyjnych - gadżetów - dokumenty z wydarzeń (listy obecności, fotografie, umowy, rachunki) - umowy, protokoły odbioru
4.2	Działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR	- Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR	aktywizacja, www-LGD	Wp.4.2.1. Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD S-UN	osobodzień	0	400	- Potwierdzenie uczestniczenia w szkoleniu/Dyplom - Programy szkoleniowe - Materiały szkoleniowe
4.3	Działania w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru	- Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR - Mieszkańcy obszaru działania LGD S-UN, w tym grupy defaworyzowane	projekt współpracy	Wp.4.3.1.Liczba zrealizowanych projektów współpracy	projekt	0	2	- Umowy o dofinansowanie - Umowy partnerskie

Dodatkowo nawiązując do celów przekrojowych PROW 2014-2020, cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z jego trzema celami przekrojowymi, tj.:

- **Ochrona środowiska** głównie cel: *Kształtowanie tożsamości lokalnej w szczególności przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD S-UN a także dbałość o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.*
- **Przeciwdziałanie zmianom klimatu** - głównie cel: *Kształtowanie tożsamości lokalnej w szczególności przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD S-UN a także dbałość o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.*
- **Innowacyjność** - głównie cel: *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia na obszarze LGD S-UN.*

6. Wybór i ocena operacji oraz kryteria wyboru projektów [postępowanie konkursowe i kryteria oceny projektów]

Realizacja celów zawartych w LSR na lata 2016-2023 przewiduje działania dotyczące następujących typów operacji:

1. operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD,
2. projekty grantowe - zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy o rozwoju lokalnym jest operacją, której beneficjent będący LGD udziela innym podmiotom wybranym przez LGD, zwanym dalej „grantobiorcami”, grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD grantobiorcom na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji,
3. operacje „własne” LGD (OW) - operacje, w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD;

Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji została przedstawiona poprzez wielowymiarowe konsultacje w zakresie opracowania procedur wyboru projektów. Opracowane procedury wyboru, przed jego wdrożeniem, zostały skonsultowane z mieszkańcami i przedsiębiorcami w drodze spotkań konsultacyjnych..

6.1. Zasady wyboru i oceny operacji przez LGD

Procedura naboru wniosków o pomoc na realizację projektów w ramach inicjatywy Leader będzie prowadzona przez biuro Lokalnej Grupy Działania mające siedzibę w Słupcy zgodnie z kryteriami przyjętymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015 poz. 1570). Procedury wyboru projektów będą udostępniane do publicznej wiadomości w drodze zamieszczenia ich na stronie internetowej LGD „S-UN”, dodatkowo też przewiduje się zamieszczanie informacji o dostępności procedur. Ogłoszenie będzie udostępniane na minimum 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia naboru wniosków.

Tabela 11. Podmioty biorące udział w postępowaniu konkursowym

Wyszczególnienie	Podmioty biorące udział w etapie	Przydzielone zadania	Zakres odpowiedzialności
Ogłoszenie o konkursie	Zarząd Stowarzyszenia	Przygotowanie stosownych uchwał dot. ogłoszenia o konkursie	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
	Institucja Wdrażająca	Podjęcie decyzji w sprawie ogłoszenia konkursu	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami

			prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
	Biuro LGD	Przekazanie informacji do publicznej wiadomości	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
Rozpoczęcie naboru	Biuro LGD	Przyjmowanie wniosków	Zadania muszą być wykonane w terminie przewidzianym w ogłoszeniu konkursu
		Doradztwo dla beneficjentów przy wypełnianiu wniosków	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Weryfikacja wstępna przy składaniu dokumentacji	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
Zakończenie naboru	Biuro LGD	Przygotowanie informacji o zakończonym konkursie	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przygotowanie/potwierdzenie przyjęcia wniosku o zarejestrowaniu wniosku	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przygotowanie informacji dotyczącej listy złożonych wniosków	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przygotowanie kopii dokumentacji	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przygotowanie deklaracji bezstronności i poufności	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przygotowanie informacji dla organu	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie

		decyzyjnego w ramach zgodności z LSR oraz punktacji dla kryteriów zerojedynkowych	z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
Posiedzenie Rady	Rada Stowarzyszenia	Podpisanie deklaracji bezstronności	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Ocena zgodności projektu z celami Lokalnej Strategii Rozwoju	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
		Ocena projektu pod względem lokalnych kryteriów wyboru	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020.
		Podjęcie uchwały dotyczącej listy ocenionych projektów w ramach konkursu	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
Tryb odwoławczy	Biuro LGD	Przekazanie pisemnej informacji wnioskodawcom o: 1. zgodności/ niezgodności projektu z LSR; 2. liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście ocenionych projektów; 3. możliwości złożenia odwołania od wyników oceny	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przyjęcie odwołania od decyzji Rady	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020
		Przekazanie wyników rozpatrzenia odwołania od decyzji Rady	Zadania powinny zostać wykonane w przewidzianym terminie zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-

			2020
	Rada	Rozpatrzenie odwołania.	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
Ogłoszenie wyników konkursu	Rada Stowarzyszenia	Sporządzenie w formie uchwały list po rozpatrzeniu odwołań: 1. projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów. Pomoc na projekty przysługuje wg kolejności na liście. 2. Projektów, które nie zostały wybrane.	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
	Biuro LGD	Przekazanie uchwały Rady do publicznej wiadomości.	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
	Biuro LGD	Pisemne poinformowanie wnioskodawców o: 1. wybraniu projektu lub jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania; 2. liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów lub miejscu na liście projektów, które zostały wybrane;	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
	Zarząd Stowarzyszenia	Przekazanie list operacji wybranych i niewybranych, uchwał Rady oraz wniosków do Instytucji Wdrażającej	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020. Zadania powinny zostać wykonane zgodnie w przewidzianym terminie.
	Instytucja Wdrażająca	Podjęcie decyzji w sprawie zawarcia umów	Zadanie powinno zostać wykonane zgodnie z przepisami

		z beneficjentami na podstawie wyników konkursów	Stowarzyszenia i uregulowaniami prawnymi podejścia „Leader” i PROW 2014-2020.
--	--	---	---

Źródło: opracowanie własne

Informacje o terminie rozpoczęcia naboru wniosków zamieszczane będą na oficjalnej stronie internetowej LGD „S-UN” co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem naboru. Długość trwania naboru wynosić będzie nie mniej niż 14 dni i nie dłużej niż 30 dni.

W tym czasie na stronie internetowej Stowarzyszenia umieszczone będą odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (ang. FAQ). Wnioski będą mogły być składane wyłącznie w biurze Lokalnej Grupy Działania. Biuro LGD zamieszczać będzie w terminie do 7 dni podstawowe informacje na temat zakończenia naboru w danym konkursie (łączna liczba złożonych projektów, łączna kwota całkowita projektów, łączna kwota wnioskowana, pula środków przeznaczona na dofinansowanie konkursu) oraz terminem posiedzenia Rady Stowarzyszenia. Każdy beneficjent, który złożył wniosek o przyznanie pomocy otrzyma potwierdzenie zarejestrowania wniosku w biurze LGD.

Biuro LGD przygotowuje członkom Rady listę zarejestrowanych wniosków o dofinansowanie (nazwa projektu, nr projektu, nazwa wnioskodawcy) wraz z limitem środków przewidzianych na realizację konkursu. Członkowie Rady po zapoznaniu się ze wstępnymi informacjami dotyczącymi zgłoszonych w konkursie projektów podpisują tzw. deklaracje bezstronności przygotowane wcześniej przez Biuro LGD. W przypadku niepodpisania deklaracji przez członka Rady, członek Rady nie bierze udziału w dalszej ocenie projektu. Członkowie Rady, którzy podpisali deklarację bezstronności zapoznają się z wnioskami o dofinansowanie operacji w Biurze LGD w godzinach urzędowania. Protokoły z posiedzeń dotyczących oceny i wyboru operacji zawierających informacje o włączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy, będą zamieszczane na stronie internetowej LGD „S-UN”, lub za pośrednictwem platformy obsługi projektów. Ocena i wybór projektów przez Radę odbywa się w terminie nie później niż 45 dni od momentu zakończenia naboru w ramach konkursu. Na posiedzeniu członkowie Rady dokonują oceny w sprawie zgodności operacji z celami LSR i według lokalnych kryteriów wyboru w trybie określonym w Regulaminie Rady. Głosowania Rady odbywają się poprzez wypełnienie i oddanie Przewodniczącemu kart oceny operacji. Rada uznaje projekt jako zgodny z celami Lokalnej Strategii Rozwoju, jeżeli projekt wpływa na osiągnięcie przynajmniej jednego z celów operacyjnych wymienionych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Decyzja Rady dotycząca zgodności operacji z celami szczegółowymi Lokalnej Strategii Rozwoju musi być jednomyślna. Zgodnie z regulaminem Rady, ocena poszczególnych wniosków przez Członków Rady odbywa się przy pomocy kart oceny projektów stanowiące załączniki do Procedur. Głos w sprawie uznania projektu za zgodny z LSR oddaje się przez postawienie na karcie znaku „X” przy wybranej odpowiedzi „ TAK” lub „NIE”. Na zadane pytanie można udzielić tylko jednej odpowiedzi negatywnej lub pozytywnej. W przypadku jednomyślnego uznania, że projekt jest zgodny z celami LSR, przystępuje do oceny projektu według lokalnych kryteriów wyboru zgodnie z instrukcją zawartą w Karcie B. Po dokonaniu oceny projektu według lokalnych kryteriów wyboru, przyznane punkty będą sumowane i dzielone przez liczbę radnych biorących udział w ocenie danego projektu. W okresie do 21 dni od zakończenia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty sporządzona zostaje Lista ocenionych projektów w formie uchwały Rady. Uchwały Rady podejmowane są jawnie zwykłą większością głosów w obecności co najmniej ½ liczby jej członków. W razie równego rozłożenia głosów „za „ i „przeciw”, decyduje głos Przewodniczącego Rady. Biuro LGD informuje pisemnie każdego wnioskodawcę o:

- zgodności projektu z LSR albo jego niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności;
- liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych projektów;
- możliwości złożenia odwołanie od wyników oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

Do 45 dnia od zakończenia konkursu Rada sporządza w formie uchwały listę:

- a) projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów. Pomoc na projekty przysługuje wg kolejności na liście; po uwzględnieniu odwołań
- b) projektów, które nie zostały wybrane – uwzględniając wyniki oceny projektów dokonanej na skutek złożonych odwołań.

Ponadto Biuro LGD pisemnie informuje wnioskodawców o:

- a) wybraniu projektu lub jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania;
- b) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów lub miejscu na liście projektów, które zostały wybrane;

W tym samym terminie Zarząd Stowarzyszenia przekazuje listę wybranych i niewybranych projektów, która została sporządzona w formie uchwały Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „S-UN”, oraz uchwały dotyczące poszczególnych wniosków (zgodności lub nie z LSR, wynikiem oceny wg kryteriów) a także wnioski do właściwej instytucji wdrażającej.

Tabela 12. Zakres czynności i odpowiedzialności przy wyborze operacji

Lp.	Czynność	Osoba odpowiedzialna	Używane dokumenty	Adresat lub druga strona czynności
1	Sprawdzenie bezstronności radnych w podejmowaniu decyzji	Przewodniczący Rady / Prezes Zarządu	Deklaracja bezstronności i poufności	
2	Wpisanie na listę radnych biorących udział w głosowaniu	Przewodniczący Rady	Lista biorących udział w głosowaniu	
3	Zapoznanie się przez radnych wpisanych na Listę biorących udział w głosowaniu z operacjami zgłoszonymi do konkursu	Członkowie Rady		Rada
4	Zreferowanie operacji	Członkowie Rady / Pracownicy Biura		Uczestnicy Posiedzenia Rady
5	Dyskusja	Członkowie Rady		
6	Sprawdzenie zgodności operacji z LSR	Członkowie Rady	Karta A	
7	Przygotowanie Listy operacji, które są zgodne z LSR oraz operacji które są niezgodne z LSR	Członkowie Rady	Lista operacji	
8	Ocena wniosków na podstawie lokalnych kryteriów wyboru	Członkowie Rady	Karta B	
9	Sporządzenie zbiorczej karty oceny wniosków	Przewodniczący Rady	Wzór Zbiorczej karty oceny wniosków	
10	Przygotowanie Listy ocenionych projektów	Rada	Wzór Listy	
11	Powiadomienie wnioskodawców o liście ocenionych projektów oraz o procedurze odwoławczej	Kierownik Biura LGD	Uchwała Rady LGD w sprawie sporządzenia Listy ocenionych	

			projektów	
12	Odwołania od Decyzji Rady	Rada	Regulamin Rady	
13	Ustosunkowanie się do odwołania	Zarząd	Regulamin Rady, Statut Stowarzyszenia	
14	Sporządzenie Listy wybranych i niewybranych projektów	Rada, Kierownik Biura LGD	Protokół z posiedzenia Rady, Uchwała Rady dotycząca listy wybranych i niewybranych projektów	
15	Powiadomienie wnioskodawców o wynikach oceny konkursowej	Biuro LGD	Pismo z informacją o decyzji podjętej przez Radę Stowarzyszenia	Wnioskodawca
16	Przekazanie Listy wybranych projektów oraz dokumentacji	Zarząd	Protokół przekazania dokumentacji konkursowej	Instytucja Wdrażająca

Źródło: opracowanie własne

Kryteria wyboru projektów zostały ustanowione przez WZC i przyjęte uchwałą. Kryteria są publikowane na stronie www Stowarzyszenia wraz z ogłoszeniem naboru projektów. Szczegółowo kwestie te są pokazane w odpowiednich załącznikach do wniosku.

6.2. Tryb odwoławczy od decyzji organu decyzyjnego LGD

Tryb odwoławczy określony jest w Procedurach w zakresie projektów grantowych i innych. Zgodnie z Procedurami, każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady w terminie 7 dni kalendarzowych od otrzymania pisemnej informacji o wyniku głosowania Rady. Odwołanie/protest składa się w siedzibie Biura LGD, wnosząc je do Rady. Odwołanie może zostać złożone tylko jeden raz. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura LGD. Każde odwołanie beneficjenta musi być szczegółowo uzasadnione. W momencie rozpatrywania odwołania od decyzji Rada będzie rozpatrywała odwołanie na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych jego elementach, których dotyczyć będzie uzasadnienie podane w odwołaniu. Odwołanie od decyzji Rady rozpatrywane jest w terminie do 14 dni od daty zakończenia naboru w ramach konkursu. Odwołanie od decyzji Rady pozostanie bez rozpatrzenia, w przypadku gdy:

- Jest wniesiony po upływie 7 dni kalendarzowych;
- Jest wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie;
- Nie zawiera pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji.

6.3. Mierzalność i adekwatność kryteriów wyboru projektów przez LGD

Lokalne kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ich ustalania oraz zmiany

Opracowane kryteria są mierzalne, mają charakter oceny wagowo-punktowej, posiadają odpowiednią metodologię wyliczenia, a także zawierają szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny

Tabela 13. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

Wyszczególnienie	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%) _i	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%) [*]	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%) _i
	<i>Konkurs/projekty podstawowe</i>		<i>Projekty grantowe</i>		<i>Operacje własne</i>	
Przedsięwzięcie 1.1	Od 50 000 do 200 000	A – 63,63; B – 50 C – 85	Od 5 000 do 45 000	A – 63,63; C – 90		
Przedsięwzięcie 1.2			Od 5 000 do 20 000	A – 63,63; C – 90	Od 5 000 do 50 000	C – 100
Przedsięwzięcie 1.3	Od 50 000 do 200 000	A – 63,63; B – 50 C – 80	-	-	-	-
Przedsięwzięcie 2.1	50 000	premia [ryczałt]	-	-	-	-
Przedsięwzięcie 2.2	od 50 000 do 200 000 Wysokość wsparcia na utworzenie jednego miejsca pracy nie może przekroczyć kwoty 100 000 zł	B-50	-	-	-	-
Przedsięwzięcie 2.3	Od 50 000 do 500 000	A – 63,63; B – 50 C – 100	-	-	-	-
Przedsięwzięcie 3.1	-	-	Od 5 000 do 20 000	A – 63,63; C – 100	-	-
Przedsięwzięcie 3.2	-	-	Od 5 000 do 20 000	A – 63,63; C – 90	Od 5 000 do 50 000	C – 100
Przedsięwzięcie 3.3	-	-	Od 5 000 do 50 000	A – 63,63; C – 90	Od 5 000 do 50 000	C – 100

*- A – jednostki sektora finansów publicznych; B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą; C – pozostałe podmioty

wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium. Proponowane rozwiązania są zgodne z wymogami określonymi w przepisach EFRROW. Określone kryteria posiadają opisy (definicje/ wyjaśnienia) oraz przypisane wagi, aby zapewnić przejrzystość ich przyznawania. Wagi stanowią mnożnik dla możliwych do otrzymania punktów, który w ostateczności decyduje o istotności danego kryterium. Waga dla każdego z kryterium została określona tak, aby do realizacji projekty wybrane do realizacji ramach danego przedsięwzięcia najefektywniej realizowały LSR.

Dla zapewnienia społecznej akceptacji kryteriów, zostały one opracowane i zaakceptowane przy udziale społeczności lokalnej w ramach realizacji planu włączenia społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR. Przewidziano również w okresie wdrażania ich modyfikację, jako element partycypacyjnego zarządzania procesem wdrażania LSR (np. na uargumentowany wniosek interesariuszy).

Ponadto zapisy LSR przewidują monitorowanie poziomu akceptacji kryteriów wyboru operacji, a także czynny udział społeczności lokalnej w aktualizacji i zmianie kryteriów.

Zadaniem kryteriów jest w pierwszej kolejności zweryfikowanie, czy wniosek został ważnie złożony i czy zakres tematyczny operacji zgodny jest z zakresem interwencji przewidzianych w LSR oraz przepisów obowiązujących dla RLKS. Ta grupa kryteriów dotyczy poprawności formalnej wniosków i obejmuje zagadnienia związane z: terminowością, kompletnością i adekwatnością zgłaszanych operacji.

Wnioski, które przeszły ocenę formalną będą podlegały ocenie lokalnych kryteriów wyboru operacji wszystkim pod kątem spójności proponowanego projektu z zapisami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym przede wszystkim z diagnozą obszaru zawartą w Strategii, a także przewidzianymi w dokumencie wskaźnikami produktów i rezultatów. Premiowane będą ponadto projekty wykorzystujące lokalne potencjały do wyeliminowania zidentyfikowanych problemów. Zakłada się ponadto przyznawanie dodatkowych punktów projektom, które zakładają wykorzystanie większego wkładu własnego beneficjenta (dotyczy to także projektów własnych LGD), a także zaproponują innowacyjne podejście do rozwiązania zidentyfikowanych problemów.

Przewidziano ponadto rozwiązania szczegółowe, dotyczące przedsięwzięć w ramach konkretnych celów szczegółowych LSR:

- w przypadku operacji dotyczących działalności gospodarczej, **kryteria premiuje operacje ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych oraz operacje, w których beneficjentem jest osoba defaworyzowana.** W oparciu o przeprowadzone konsultacje społeczne i uzyskane informacje postanowiono, że premia [ryczałt] dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą wynosić będzie 50 tys. zł. Dodatkowym uzasadnieniem jest wysokość wsparcia dla osób bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej z PUP, które wynosi ok. 20 tys. zł; w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki wysokość wsparcia wynosiła ok. 40 tys. zł i dotacje cieszyły się dużym zainteresowaniem; mniejsza kwota niż 100 tys. zł, pozwoli na przyznanie środków większej grupie osób, a wstępne zainteresowanie wydaje się duże. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji uzależniono wysokość wsparcia dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą od ilości miejsc pracy, min. 1 miejsce pracy na każde rozpoczęte 100 tys. zł wsparcia.

Dodatkowo, wyżej oceniane będą projekty mające istotny wpływ na rozwój przedsiębiorstwa,

- w przypadku operacji dotyczących rozwoju infrastruktury [turystycznej, rekreacyjnej, drogowej, kulturalnej] kryteria premiuje operacje realizowane w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Poniżej zaprezentowano wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla poszczególnych operacji, wraz z przypisaniem ich do zaplanowanych w dokumencie przedsięwzięć.

6.4. Projekty grantowe i operacje własne

Warunki w ramach wsparcia 19.2 – Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Beneficjenci:

- Osoby fizyczne.
- Osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, JST z wyłączeniem województw, ich związki bądź ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe.
- Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną

Grantobiorcami nie mogą być podmioty prowadzące działalność gospodarczą lub deklaruje jej podjęcie. W przypadku operacji mających na celu rozpoczęcie lub rozwój działalności pozarolniczej pomoc może być przyznana:

a) osobom fizycznym ubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w niepełnym zakresie, którzy obok rolniczej prowadzą działalność pozarolniczą,

b) osobom prowadzącym działalność gospodarczą,

c) osobom nieubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników deklarującym podjęcie działalności pozarolniczej,

- wykonującym lub deklarującym działalność gospodarczą w formie mikro lub małego przedsiębiorstwa. W przypadku operacji w zakresie przetwórstwa lub sprzedaży produktów rolnych beneficjentem może być również osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w pełnym zakresie.

Beneficjentem może być LGD jedynie w przypadku: „operacji własnych LGD” (bez uszczerbku dla art. 34 ust. 3 lit b rozporządzenia ogólnego wskazującego na konieczność stosowania niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru, pozwalającej unikać konfliktów interesów) i „projektów grantowych” tj. operacji, gdzie beneficjentem ubiegającym się o wsparcie przed podmiotem wdrażającym jest LGD, i to LGD jest wskazywana w systemie jako beneficjent. Koszty kwalifikowalne obejmują koszty (nie dotyczy operacji, na które pomoc jest przyznawana w formie płatności zryczałtowanej):

- zakupu dóbr i usług,
- wykonania robót budowlanych,
- organizacji i przeprowadzenia spotkania, szkolenia, wydarzenia promocyjnego itp.;
- najmu, dzierżawy lub zakupu oprogramowania, sprzętu, narzędzi, urządzeń lub maszyn, materiałów lub przedmiotów;
- zakupu środków transportu przy czym koszt nie może przekroczyć 30% pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji, pomniejszonych o koszty ogólne;
- zatrudnienia osób zaangażowanych w realizację operacji tylko w przypadku operacji o charakterze szkoleniowym, funkcjonowania nowoutworzonych sieci oraz inkubatorów przetwórstwa lokalnego; ogólne;
- inne koszty związane z realizacją operacji.

Limity pomocy na beneficjentów/grantobiorców:

- Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych oraz LGD – maksymalnie 300 000 PLN w okresie realizacji Programu, za wyjątkiem beneficjentów realizujących operacje polegające na utworzeniu inkubatora przetwórstwa lokalnego.
- Grantobiorcy – maksymalnie 100 000 PLN.

. Limity pomocy na operacje:

- Limit na operacje – 200 000 PLN kwoty pomocy z wyłączeniem operacji z zakresu rozpoczęcie działalności gospodarczej, tworzenia inkubatorów oraz operacji realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych.
- Limit pomocy na utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego - 500 000 PLN kwoty pomocy.
- Limit na operację z zakresu rozpoczęcia działalności gospodarczej – 50 000 PLN kwoty pomocy.
- Limit na operację własną – 50 000 PLN kwoty pomocy.

Całkowita wartość operacji realizowanych poza projektem grantowym wynosi co najmniej 50 000 PLN.

- Całkowita wartość grantu wynosi nie więcej niż 50 000 PLN.

Procedury naborów zostały szczegółowo przedstawione w załącznikach do wniosku.

7. Plan działania

Realizacja wdrażania działań w ramach LSR, została zaplanowana na 3 etapy:

1 etap: lata 2016-2018,

2 etap: lata 2019-2021,

3 etap: lata 2022-2023.

Większość operacji planowanych do realizacji, została zaplanowana w 1 i 2 etapie w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyka związanego z osiągnięciem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu jej wdrażania.

7.1. Wskaźniki produktu

Tabela 14. Elementy składowe celów szczegółowych [I, II, III, IV]

Cel szczegółowy 1 - Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych								
Wyszczególnienie	2016-2018		2019-2021		2022-2023		2016-2023	
	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba
Przedsięwzięcie 1.1.								
Wp.1.1.1. Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	50	3	33	2	17	1	100	6
Wp.1.1.2 Liczba nowych, zmodernizowanych i/lub doposażonych obiektów lub miejsc infrastruktury kulturalnej	0	0	100	2	100	0	100	2
Przedsięwzięcie 1.2.								
Wp.1.2.1. Liczba przedsięwzięć nie inwestycyjnych polegających na stworzeniu oferty bazującej na dziedzictwie obszaru.	0	0	100	1	0	0	100	1
Wp.1.2.2. Liczba wydarzeń/imprez promujących obszar LGD S-UN	0	0	100	1	0	0	100	1
Przedsięwzięcie 1.3.								
Wp.1.3.1. Długość wy budowanych lub przebudowanych dróg	100	0,5	0	0	0	0	100	0,5

Cel szczegółowy 2 - Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia								
Wyszczególnienie	2016-2018		2019-2021		2022-2023		2016-2023	
	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba
Przedsięwzięcie 2.1.								
Wp.2.1.1. Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	26,5	9	32,3	11	41,2	14 (w tym 6 bonus)	100	34 (w tym 6 bonus)
Wp.2.1.2. Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	50	1	50	1	0	0	100	2
Przedsięwzięcie 2.2.								
Wp.2.2.1. Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	35,7	5	28,6	4	35,7	5 (w tym 3 bonus)	100	14 (w tym 3 bonus)
Wp.2.2.2. Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	0	0	66,7	2	33,3	1	100	3
Przedsięwzięcie 2.3.								
Wp.2.3.1. Liczba nowych inkubatorów (centrów) przetwórstwa lokalnego	100	1	0	0	0	0	100	1

Cel szczegółowy 3 - Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego								
Wyszczególnienie	2016-2018		2019-2021		2022-2023		2016-2023	
	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba
Przedsięwzięcie 3.1.								
Wp.3.1.1. Liczba projektów polegających na zakupie towarów i/lub usług i/lub robót służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego	33,3	1	66,6	2	0	0	100	3
Wp.3.1.2. Liczba obiektów dziedzictwa historycznego, kulturalnego lub przyrodniczego objętego wsparciem	0	0	50	1	50	1	100	2
Przedsięwzięcie 3.2.								
Wp.3.2.1. Liczba przedsięwzięć, których celem jest pielęgnowanie lub zachowanie lokalnego dziedzictwa	40	4	30	3	30	3	100	10
Przedsięwzięcie 3.3.								
Wp.3.3.1. Liczba przedsięwzięć służących wzmocnieniu kapitału społecznego	22,2	2	55,6	5	22,2	2	100	9

Cel szczegółowy 4 - Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”								
Wyszczególnienie	2016-2018		2019-2021		2022-2023		2016-2023	
	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba
Przedsięwzięcie 4.1.								
Wp.4.1.1. Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	43	6	43	6	14	2	100	14
Wp.4.1.2. Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (osoby fizyczne/instytucje)	32	160	48	240	20	100	100	500
Wp.4.1.3. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń	43	60	43	60	14	20	100	140
Wp.4.1.4 Liczba przedsięwzięć - materiałów informacyjnych	25	2000	50	4000	25	2000	100	8000
Przedsięwzięcie 4.2.								
Wp.4.2.1. Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD S-UN	60	240	35	140	5	20	100	400
Przedsięwzięcie 4.3.								
Wp.4.3.1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy	50	1	0	0	50	1	100	2

7.2. Wskaźniki rezultatu

W kontekście wskaźników rezultatu należy zauważyć, iż wskaźniki związane z udziałem osób lub utworzeniem podmiotów (inkubator/działalność gospodarcza), realizowane będą adekwatnie do zaplanowanych w czasie wskaźników produktu dla poszczególnych przedsięwzięć.

W kontekście wskaźników związanych z oddziaływaniem danej inwestycji (elementy małej architektury - budynki, ścieżki rowerowe), rezultaty będą osiągane sukcesywnie – od momentu zakończenia realizacji do roku docelowego 2023.

7.3. Projekty współpracy

LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” zaplanowało realizację dwóch projektów współpracy. Projekty te wpisują się bezpośrednio w cel szczegółowy 4 LSR, przedsięwzięcie 4.3 „Działania w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru” i realizują właściwe im wskaźniki produktu oraz rezultatu. Krajowe projekty współpracy, dotyczące rozwoju oferty turystycznej, wpisują się pośrednio w przedsięwzięcia i wskaźniki celu szczegółowego 1 (wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej).

Projekt współpracy będzie dotyczył tworzenia infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej [t-r] oraz z zakresu promocji dorobku kulinarnego.

Dopełnieniem projektów współpracy będą przedsięwzięcia dotyczące promocji atrakcyjności turystycznej obszarów LGD. W tym przypadku produktami będą wydawnictwa promujące atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą LGD. Pierwszy projekt współpracy będzie realizowany w gronie pięciu partnerów [tabela 15].

Tabela 15. Projekt współpracy – LGD uczestniczące w projekcie

Wyszczególnienie
- LGD Stowarzyszenie „Między Ludźmi i Jeziorami”,
- LGD Stowarzyszenie „Solidarni w Partnerstwie”,
- LGD Stowarzyszenie „Solna Dolina”,
- LGD Stowarzyszenie „Wielkopolska Wschodnia”, oraz
- LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”.

Drugi projekt współpracy realizowany będzie z LGD Stowarzyszenie „Między Ludźmi i Jeziorami”.

8. Budżet LSR

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju przez LGD S-UN na lata 2016-2023, opierać się będzie o środki PROW na lata 2014-2020.

Środki wydatkowane na realizację Strategii pochodzić będą głównie z 3 źródeł, w tym:

- Budżet EFRROW,
- Budżet państwa,
- Wkład własny [podmiotów realizujących projekty]

Poniżej zaprezentowano powiązania budżetu z poszczególnymi celami LSR, które mają przyczynić się do zrealizowania wizji, określonej w partycypacyjnym procesie tworzenia założeń strategii.

Tabela 16. Plan finansowy realizacji LSR [poddziałania 19.2] PROW 2014-2020 wg celów LSR

Cel szczegółowy	Budżet na realizację celu [PLN]	Powiązanie budżetu z celami
<p>Cel szczegółowy 1 <i>Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych</i></p>	<p>2 118 856,00</p>	<p>Dziedzictwo lokalne i zasoby społeczno-gospodarcze, zgodnie z diagnozą LSR stanowią duży potencjał rozwojowy w kontekście rozwoju możliwej oferty czasu wolnego i rekreacji. Ma to szczególne znaczenia dla mieszkańców, którzy jak wskazują przeprowadzone badania wyraźnie poszukują (potrzebują) rozszerzenia oferty, dla realizacji której niezbędna jest realizacja wielu inwestycji podnoszących jakość istniejącej infrastruktury lub budowy nowych obiektów. Działania te stanowią bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD S-UN. Dodatkowo planowane działania są istotne, ze względu na zainteresowanie turystów z ościennych powiatów, metropolii czy województw, którzy poszukują interesujących miejsc zamieszkania dla rekreacji, co sprzężone będzie z możliwością rozwoju branży turystycznej i usługowej, a w konsekwencji przyczynić się ma do zwiększenia liczby miejsc pracy. Budżet tego działania na rozwój obszaru LSR stanowi niemal 29 % całego budżetu LSR.</p>
<p>Cel szczegółowy 2 <i>Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia</i></p>	<p>4 660 000,00</p>	<p>Atrakcyjność obszaru LGD istotnie warunkowana jest rozwojem przedsiębiorczości na jej terenie, gdyż przekłada się to przede wszystkim na miejsca pracy dla mieszkańców, a w konsekwencji na płacenie podatków, które zasilają również budżet lokalnego samorządu. Istotnym dla Strategii LGD S-UN, jest wykorzystanie potencjału lokalnego dla tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz produktów czy usług, aby w pełni wykorzystywać potencjał obszaru, również w obrocie gospodarczym. Dlatego budżet na działania na rozwój przedsiębiorczości przez tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwijanie stanowi ponad 63% całego budżetu LSR.</p>
<p>Cel szczegółowy 3 <i>Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego</i></p>	<p>531 144,00</p>	<p>Spójność obszaru LGD, w sposób istotny związana jest z dwoma aspektami, tożsamością mieszkańców (identyfikacja z miejscem i społecznością lokalną) oraz dbałością o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Dlatego też, w ramach tego celu realizowane będą działania integrujące mieszkańców, oraz mające na celu zachowanie dziedzictwa. Dodatkowo ważnym aspektem jest współodpowiedzialność za środowisko naturalne, jako wspólne dobro, dlatego też ważnym aspektem jest podnoszenie świadomości mieszkańców na temat roli rozwiązań proekologicznych, w tym niskiej emisji. Budżet na realizację 3 celu wynosi niemal 7,25 % całego budżetu LSR.</p>
<p>Cel szczegółowy 4 <i>Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez</i></p>	<p>0,00</p>	<p>W realizację LSR LGD S-UN na lata 2016-2022, włączani muszą być w sposób aktywny jej interesariusze, reprezentujący 3 sektory: pozarządowy (społeczny), gospodarczy i publiczny. Jest to konieczne dla osiągnięcia efektu synergii zaplanowanych rezultatów i realizacji celu głównego LSR, jakim jest zwiększenie udziału społeczności lokalnej w realizacji polityki zrównoważonego rozwoju obszaru LGD S-UN.</p>

Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”		
Razem cel ogólny: Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w realizacji polityki zrównoważonego rozwoju obszaru LGD S-UN	7 310 000,00	x

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17. Plan finansowy LGD S-UN w podziale na poddziałania w ramach PROW 2014-2020

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)	
	PROW	Razem
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	7 310 000,00	7 310 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	332 500,00	332 500,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 377 500,00	1 377 500,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	190 000,00	190 000,00
Razem	9 210 000,00	9 210 000,00

Szczegółowy budżet został pokazany w części załącznikowej.

9. Plan komunikacji

Celem ogólnym Planu Komunikacji Lokalnej jest promowanie LSR zwłaszcza wśród ogółu mieszkańców LGD oraz mediów, jak też rozpowszechnianie informacji o możliwościach wsparcia przewidzianych w Strategii wśród potencjalnych Beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o przyznanie dotacji. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych Beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji, a przez to wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność obszaru LGD S-UN. Planowane działania wskazano w części załącznikowej.

10. Innowacyjność

Na potrzeby realizacji przedsięwzięć w ramach celu 2 „Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia” na obszarze LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” w ramach LSR zdefiniowano innowacyjność, jako „wdrożenie znaczącego udoskonalenia lub wprowadzenie nowego produktu, usługi, procesu oferowanego lub realizowanego przez wnioskodawcę, wynikające z analizy rynku i wpływające na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa”. W ramach oceny projektów wnioskodawcy będą zobowiązani wykazać, iż przeprowadzili analizę rynku lokalnego i określili zasięg terytorialny innowacyjności, co będzie stanowiło podstawę oceny innowacyjności przedsięwzięcia.

W ramach celów szczegółowych od 1 do 4 zakłada się premiowanie innowacyjności w ramach oceny projektów, rozumianej jako wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

11. Zintegrowanie

Cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia zawarte w LSR LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” na lata 2016-2023 zintegrowane są z celami przekrojowymi PROW 2014-2020, w obszarze innowacyjności, zmian klimatu oraz ochrony środowiska, w tym:

- **Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu** - głównie cel: *Kształtowanie tożsamości lokalnej w szczególności przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” a także dbałość o ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.*
- **Innowacyjność** - głównie cel:- *Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia na obszarze Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”.*

Integracja zaplanowanych przedsięwzięć w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju odbywa się na kilku płaszczyznach:

- Komplementarności założonych działań;
- Komplementarności beneficjentów przedsięwzięć;
- Komplementarności zasobów wykorzystanych do realizacji działań.

Komplementarność założonych działań stała się podstawowym czynnikiem brany pod uwagę przez przedstawicieli i grupę roboczą tworzących podstawowe cele Lokalnej Strategii Rozwoju. Każdy z celów strategicznych reprezentuje osobny zbiór zasobowy, który zostanie uruchomiony w trakcie realizacji przez beneficjentów projektów.

Komplementarność beneficjentów przedsięwzięć można rozpatrywać w aspekcie beneficjentów pośrednich i bezpośrednich. Beneficjentami pośrednimi będą jednostki, które podpiszą umowę na dofinansowanie projektów rekomendowanych przez Radę LGD i zaaprobowanych przez Instytucję Wdrażającą. Beneficjentami bezpośrednimi będą jednostki, które skorzystają z rezultatów projektów. Beneficjentami bezpośrednimi, w zależności od działania, projektów, będą m. in. następujące jednostki: samorządy, państwowe jednostki organizacyjne działające na terenie LGD, szkoły, przedsiębiorstwa, firmy szkoleniowe, kluby sportowe, stowarzyszenia i fundacje. Sektory gospodarki, które potencjalnie staną się beneficjentami wdrażanych projektów, zostały wskazane przy tabelarycznym zestawieniu charakterystyk przedsięwzięć opisanych w strategii.

Komplementarność z innymi dokumentami programowymi - Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku (Poznań, 17 grudnia 2012 roku)

Przedmiotowa strategia rozwoju LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” jest zgodna z Zaktualizowaną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, wpisując się w jej cele. Przewidywany wpływ realizacji projektów wybieranych w ramach ogłaszanych konkursów będzie miał istotne znaczenie dla spełnienia celów strategicznych ujętych w „Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku” na obszarach funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Można podkreślić podobieństwo celu generalnego Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego i celu ogólnego Lokalnej Strategii Rozwoju S-UN. Cel generalny Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego brzmi „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Z kolei cel ogólny Lokalnej Strategii Rozwoju LGD S-UN to „Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w realizacji polityki zrównoważonego rozwoju obszaru LGD S-UN”, który będzie osiągany w warunkach realizacji czterech celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych,
2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia,

3. Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego,
4. Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”.

Tabela 18. Podobieństwa celów operacyjnych/szczegółowych Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 i LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020r.	LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” [cele szczegółowe]
Cel operacyjny 2.2. Ochrona krajobrazu	Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych [1]
Cel operacyjny 2.10. Promocja postaw ekologicznych	
Cel operacyjny 5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego	Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego [3]
Cel operacyjny 7.3. Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia [2]
Cel operacyjny 6.13. Rozwój biznesu i usług zdrowotnych	Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [4]

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc powyższe pod uwagę, przedmiotowa strategia LSR LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest komplementarna z Zaktualizowaną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

Komplementarność z innymi dokumentami programowymi - Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014 +

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 jest instrumentem realizującym zadania zmierzające do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Unii Europejskiej przez inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Niniejsza strategia, tj. LSR LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest komplementarna z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014 – 2020 w zakresie planowanych konkursów, w ramach których wyłaniane będą projekty m. in. wspierające rozwój przedsiębiorczości, zachowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, albo też rozwój infrastruktury czy doskonalenie kompetencji na terenie funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania.

Tabela 19. Podobieństwa celów operacyjnych/szczegółowych WRPO 2014+ i LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”

WRPO 2014+	LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” [cele szczegółowe]
Działanie 4.4. WRPO Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych [1] Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez
Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną	

Działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojсковych WRPO	zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego [3]
Działanie 6.3. WRPO Samozatrudnienie i przedsiębiorczość	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia [2]
Działanie 6.5 Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych	Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [4]

Źródło: opracowanie własne

Biorąc powyższe pod uwagę, przedmiotowa strategii LSR LGD Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” jest komplementarna z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym 2014+, tj. zaplanowanym do realizacji w latach 2014-2020.

12. *Monitoring i ewaluacja*

12.1. *Monitoring*

Celem prowadzonego monitoringu strategii będzie proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”, oraz analiza stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, aby móc uzyskać informacje zwrotne na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitoring pozwoli zatem na śledzenie i ostrzeganie, jak kształtują się aktualne postępy w realizacji strategii oraz będzie ukazywał, czy zakładane rezultaty są osiąmane zgodnie z harmonogramem. System monitoringu został zbudowany wokół celów strategicznych i szczegółowych strategii – logicznie powiązanych z podejmowanymi działaniami w ramach zaplanowanych przedsięwzięć i zaangażowanymi środkami a pośrednio osiąganymi rezultatami w układzie przyczynowo - skutkowym. Monitoring realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” stanowi równoległy do jej wdrażania, ciągły i rutynowy proces wymagający zbierania i analizy danych oraz raportowania wyników w określonych przedziałach czasowych. Głównym narzędziem badawczym wykorzystywanym w procesie monitoringu wdrażania LSR jest ankieta monitorująca, skierowana do beneficjentów działań oraz rejestry, natomiast podmiotem zaangażowanym w proces monitoringu będzie Biuro LGD, łącznie z pracownikami oraz Zarząd LGD. Elementy podlegające monitoringowi zaprezentowano poniżej.

12.2. *Ewaluacja*

Ewaluacja własna strategii rozwoju LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” będzie w głównie opierać się na założonych do osiągnięcia w kolejnych latach wartościach wskaźników produktu i rezultatu – wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania dla kolejnych przedsięwzięć zostały zestawione w Lokalnej Strategii Rozwoju. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Zarząd Stowarzyszenia, który przedstawiać będzie wyniki w postaci raportu przynajmniej raz w roku przed uzyskaniem absolutorium. Cześć skomplikowanych zadań związanych z przygotowaniem raportu, Zarząd może zlecić ekspertom zewnętrznym. W raporcie przedstawianym WZC Stowarzyszenia powinny znaleźć się następujące informacje:

- Wykaz projektów i działań zrealizowanych w danym roku lub od momentu przeprowadzenia ostatniej ewaluacji własnej,
- Opis efektów bezpośrednich realizacji projektów i działań i porównanie ich ze wskaźnikami produktu, rezultatu i oddziaływania;
- Analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na realizację celów strategicznych i operacyjnych LSR;

- Informacje na temat opóźnień lub innych nieprawidłowości w realizacji harmonogramu ogłaszania konkursów i wdrażania projektów;
- Wnioski, sugestie i rekomendacje dotyczące zmian finansowych i terminowych ogłaszanych konkursów;
- Wnioski, sugestie i rekomendacje dotyczące zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które pozwolą zapewnić wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów LSR.

Raporty przygotowane przez Zarząd będą mogły zostać wykorzystane w celu usprawnienia funkcjonowania LGD. Będzie to możliwe m.in. dzięki:

- Analizie trudności występujących podczas realizacji celów LSR w tym płynności ogłaszania kolejnych konkursów i procedur związanych z ich oceną;
- Analizie sprawności funkcjonowania organów Stowarzyszenia;
- Analizie tzw. „wąskich gardeł” dotyczących w szczególności czynników finansowych związanych z funkcjonowaniem Biura LGD.

W przypadku uwzględnienia przez Walne Zebranie Członków propozycji zmian, zmiany kierowane będą w zależności od wymogów zawartych w przepisach dot. funkcjonowania LGD, do Instytucji Wdrażającej. Treść raportu przygotowanego przez Komisję Rewizyjną będzie podawana do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie jej na stronie internetowej Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, oraz będzie dostępna do wglądu w Biurze Stowarzyszenia. Elementy podlegające ewaluacji zaprezentowano poniżej.

Tabela 20. Monitoring LSR S-UN

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych (dokonywana przez Zarząd LGD)
Stopień osiągania celów LSR, poprzez realizację wskaźników LSR	Biuro LGD	- ankiety beneficjentów, - sprawozdania beneficjentów, - rejestr danych LGD	każdy kwartał (okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający)	Stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiąganych wskaźników z planem działania
Budżet LGD	Biuro LGD	- rejestr danych LGD	każdy kwartał (okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający)	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Zasięg działań komunikacyjnych	Biuro LGD	- licznik odwiedzin strony internetowej LGD, - licznik wyświetleń artykułów - listy obecności ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD, - ankiety on-line wypełnione przez beneficjentów,	każdy kwartał (okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający)	Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD.
Poziom doradztwa świadczonego przez pracowników Biura LGD	Biuro LGD	- anonimowe ankiety od beneficjentów dotyczące poziomu świadczonego doradztwa	każdy kwartał (okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający)	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa
Jakość przedsięwzięć dotyczących animacji lokalnej	Biuro LGD	- ankiety ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych, - ankiety monitorujące przedsięwzięcia związane z animacją lokalną,	każdy kwartał (okres objęty pomiarem: kwartał poprzedzający)	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów,
Działalność organów stowarzyszenia	Biuro LGD	- rejestr danych LGD, - rejestr współpracy	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Ocena działalności organów stowarzyszenia
Poziom współpracy z innymi organizacjami i podmiotami, w ramach zaplanowanych projektów współpracy	Biuro LGD	- rejestr współpracy	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Ocena współpracy z innymi organizacjami i podmiotami, w tym stopień realizacji zaplanowanych projektów współpracy

Tabela 21. Ewaluacja LSR S-UN

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Stopień osiągania celów LSR, poprzez realizację wskaźników LSR	Zarząd Stowarzyszenia	- rejestr danych LGD, - sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Skuteczność: Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów. Użyteczność: Określenie stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych przedsięwzięć.
Efektywność Realizacja doradztwa	Zarząd Stowarzyszenia	- ankiety beneficjentów, - sprawozdania beneficjentów,	Ocena roczna (dokonywana w drugim kwartale roku kolejnego)	Sprawdzanie efektywności świadczonego przez pracowników biura doradztwa poprzez: badanie stosunku ilości udzielonych beneficjentom porad do ilości złożonych przez osoby korzystające z doradztwa wniosków do dofinansowania składanych przez osoby korzystające z doradztwa oraz z ankiety udzielonej usługi doradczej
Wpływ realizacji LSR na rozwój społeczny i gospodarczy obszaru LGD	Zarząd Stowarzyszenia	- rejestr danych LGD, - dane statystyki publicznej (BDL GUS, PUP, IOSS), - ankiety beneficjentów, - sprawozdania kwartalne Biura LGD	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Trafność: globalny wpływ działań LGD na procesy rozwojowe zachodzące na terenie gmin tworzących LGD, ocena stopnia, w jakim przyjęte założenia LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów Trwałość: ocena, czy pozytywne efekty przedsięwzięć mogą trwać po zakończeniu realizacji LSR
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Zarząd Stowarzyszenia	- rejestr danych LGD, - sprawozdania kwartalne Biura LGD	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Budżet LSR	Zarząd Stowarzyszenia	- rejestr danych LGD, - sprawozdania kwartalne Biura LGD	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Zarząd Stowarzyszenia	- ankiety on-line wypełnione przez beneficjentów, - sprawozdania kwartalne Biura LGD.	ocena roczna (dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego)	Skuteczność: Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności.

13. *Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko*

Projekty strategii, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, na wymagają, już na etapie ich projektowania, zbadania treści w aspekcie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przepisy uzależniają jednak konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Istotną przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt strategii do tego typu oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności na obszary Natura 2000 w związku z realizacją planowanych przedsięwzięć.

W wyniku przeprowadzonej analizy oraz przyjętych rozwiązań, Zarząd Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska” stwierdził, że realizacja celów i działań Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 dla obszaru LGD S-UN **nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Zapisy LSR nie wyznaczają ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zostało wskazane, że takie przedsięwzięcia nie będą dofinansowane, w związku z czym LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o OOS. Analogicznie będzie stosowane rozwiązanie w zakresie przedsięwzięć, które będą finansowane przez beneficjentów ze środków PROW 2014-2020 w ramach działania LEADER, a realizowanych na terenach obszaru Natura 2000, w tym przypadku przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko nie będą dofinansowane. Zatem powyższe rozwiązania wskazują, że Lokalna Strategia Rozwoju dla LGD Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.**

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Statut Stowarzyszenia.
2. Regulamin Rady Stowarzyszenia.
3. Procedury naborów projektów.
4. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.
6. Roczniki statystyczne GUS – odpowiednie roczniki.
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235].

Spis tabel

Tabela 1. Etapy prac przygotowania LSR	11
Tabela 2. Ludność na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” [na dzień 31 grudnia wg zamieszkania]	20
Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	20
Tabela 4. Ludność na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” wg grup ekon.	21
Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	22
Tabela 6. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego na terenie LGD – Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	23
Tabela 7. Podmioty gospodarcze na terenie LGD Unia Nadwarciańska w 2013 roku	25

Tabela 8. Grupy szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji LSR	27
Tabela 9. Analiza SWOT	29
Tabela 10. Cele LSR i wskaźniki	38
Tabela 11. Podmioty biorące udział w postępowaniu konkursowym	49
Tabela 12. Zakres czynności i odpowiedzialności przy wyborze operacji	54
Tabela 13. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020	57
Tabela 14. Elementy składowe celów szczegółowych [I, II, III, IV]	60
Tabela 15. Projekt współpracy	63
Tabela 16. Plan finansowy realizacji LSR [poddziałania 19.2] PROW 2014-2020 wg celów LSR	64
Tabela 17. Plan finansowy LGD S-UN w podziale na poddziałania w ramach PROW 2014-2020	65
Tabela 18. Podobieństwa celów operacyjnych/szczegółowych Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 i LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”	70
Tabela 19. Podobieństwa celów operacyjnych/szczegółowych WRPO 2014+ i LSR Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”	71
Tabela 20. Monitoring LSR S-UN	72
Tabela 21. Ewaluacja LSR S-UN	74
Tabela 22. Budżet szczegółowy LSR S-UN	75

Spis rysunków

Rysunek 1. Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” z wyróżnieniem obszaru działania LGD [wg stanu na 31.06.2015r.]	3
Rysunek 2. Prehistoryczny gród w Łądzie	15
Rysunek 3. Góra Zamkowa	16
Rysunek 4. Klasztor cysterski w Łądzie	16
Rysunek 5. Ludność na terenie LGD-UN wg ekonomicznych grup wieku	21

Załącznik 1- Tabela 22. Plan działania LSR S-UN

Cel ogólny nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023			Program	Poddziałanie/zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie [PLN]	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie [PLN]	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie [PLN]	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie [PLN]		
Cel szczegółowy 1 - Poprawa jakości życia poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych													PROW/RPO		
Przedsięwzięcie 1.1.	Wp.1.1.1. Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	3 szt.	50	900 000	2 szt.	83	550 000	1 szt.	100	50 000	6 szt.	100	1 500 000	PROW	Realizacja LSR
	Wp.1.1.2 Liczba nowych, zmodernizowanych i/lub wyposażonych obiektów lub miejsc infrastruktury kulturalnej	0 szt.	0	-	2 szt.	100	300 000	0 szt.	100	-	2 szt.	100	300 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.	Wp.1.2.1. Liczba przedsięwzięć nie inwestycyjnych polegających na stworzeniu oferty bazującej na dziedzictwie obszaru.	0 szt.	0	-	1 szt.	100	8 856	0 szt.	100	-	1 szt.	100	8 856	PROW	Realizacja LSR
	Wp.1.2.2. Liczba wydarzeń/imprez promujących obszar LGD S-UN	0 szt.	0	-	1 szt.	100	10 000	0 szt.	100	-	1 szt.	100	10 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.3.	Wp.1.3.1 Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg	0,5 kilometr	100	300 000	0 kilometr	100	0	0 kilometr	100	-	0,5 kilometr	100	300 000	PROW	Realizacja LSR

Razem cel szczegółowy 1			1 200 000		868 856		50 000		2 118 856						
Cel szczegółowy 2 - Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym innowacyjnej i wzrost zatrudnienia															
Przedsięwzięcie 2.1.	Wp.2.1.1. Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	9 szt.	27,27	450 000	11 szt.	58,82	550 000	14 szt. (w tym 6 bonus)	100	700 000 (w tym 300 000 bonus)	34 szt. (w tym 6 szt. bonus)	100	1 700 000 (w tym 300 000 bonus)	PROW	Realizacja LSR
	Wp.2.1.2. Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	1 szt.	50	50 000	1 szt.	100	50 000	0 szt.	100	-	2 szt.	100	100 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.2.	Wp.2.2.1. Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	5 szt.	35,71	450 000	4 szt.	64,28	800 000	5 szt. (w tym 3 szt. bonus)	100	660 000 (w tym 360 000 (bonus))	14 szt. (w tym 3 szt. bonus)	100	1 910 000 (w tym 360 000 bonus)	PROW	Realizacja LSR
	Wp.2.2.2 Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	0 szt.	-	0	2 szt.	75	350 000	1 szt.	100	100 000	3 szt.	100	450 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.3.	Wp.2.3.1. Liczba nowych inkubatorów (centrów) przetwórstwa lokalnego	1 szt.	100	500 000	0 szt.	100	-	0 szt.	100	-	1 szt.	100	500 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2			1 450 000		1 750 000		1 460 000						4 660 000		
Cel szczegółowy 3 - Kształtowanie i rozwój tożsamości lokalnej przez zachowanie i/lub ochronę dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego															
Przedsięwzięcie 3.1.	Wp.3.1.1. Liczba projektów polegających na zakupie towarów i/lub usług i/lub robót służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego.	1 szt.	33,3	20 000	2 szt.	100	20000	0 szt.	100	0	3 szt.	100	40000	PROW	Realizacja LSR

	Wp.3.1.2. Liczba obiektów dziedzictwa historycznego, kulturalnego lub przyrodniczego objętego wsparciem.	0 szt.	0	-	1 szt.	50	20000	1 szt.	100	20000	2 szt.	100	40000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 3.2.	Wp.3.2.1. Liczba przedsięwzięć których celem jest pielęgnowanie lub zachowanie lokalnego dziedzictwa	4 szt.	40	40 000	3 szt.	70	30 446	3 szt.	100	30 000	10 szt.	100	100 446	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 3.3.	Wp.3.3.1. Liczba przedsięwzięć służących wzmocnieniu kapitału społecznego	2 szt.	28,57	100 000	7 szt.	100	250 698	0 szt.	100	-	9 szt.	100	350 698	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3				160 000			321 144			50 000			531 144		
Cel szczegółowy 4 - Rozwój kompetencji, wiedzy i aktywności lokalnej społeczności na rzecz podniesienia jakości i zwiększania udziału w realizacji LSR, poprzez działania realizowane przez Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”															
Przedsięwzięcie 4.1.	Wp.4.1.1. Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	6szt.	43	15 000	6szt.	86	15 000	2szt.	100	5 000	14szt.	100	35 000	PROW	Aktywizacja
	Wp.4.1.2. Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (osoby fizyczne/institucje)	160 os.	32	6 200	240 os.	80	11 800	100 os.	100	7 000	500 os.	100	25 000	PROW	Aktywizacja
	Wp.4.1.3. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń	60 os/d	43	24 000	60 os/d	86	24 000	20 os/d	100	8 000	140 os/d	100	56 000	PROW	Aktywizacja
	Wp.4.1.4 Liczba przedsięwzięć - materiałów informacyjnych	2000szt.	25	6 000	4000szt.	75	12 000	2000szt.	100	6 000	8000 szt.	100	24 000	PROW	Aktywizacja

Przedsięwzięcie 4.2.	Wp.4.2.1. Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD S-UN	240 os/d	60	30 000	140 os/d	95	11 660	2 0os/d	100	8 340	400 os/d	100	50 000	PROW	Aktywizacja
Przedsięwzięcie 4.3.	Wp.4.3.1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 szt.	50	133 000	0 szt.	50	-	1 szt.	100	199 500	2 szt.	100	332 500	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 4				214 200	74 460			233 840			522 500				
Razem cel ogólny nr 1				3 024 200	3 014 460			1 793 840			7 832 500				
Razem LSR				3 024 200	3 014 460			1 793 840			7 832 500				
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR		
													4 660 000	63 %	

Załącznik 2 - Tabela 23. Plan komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu (sposób dotarcia do grupy docelowej)	Sposób badanie efektywności metody	Docelowe efekty działań komunikacyjnych	Budżet	Wskaźniki
I poł. 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach finansowania projektów w ramach wdrażania LSR, jej głównych założeniach, kryteriach wyboru projektów oraz otrzymanie informacji zwrotnej o poziomie satysfakcji i oczekiwaniach w zakresie przepływu informacji na linii LGD - wnioskodawca	Kampania informacyjna na temat ogólnych założeń LSR	- mieszkańcy obszarów wiejskich w szczególności potencjalni beneficjenci (przedsiębiorcy, jednostki sektora finansów publicznych, sektor ngo) - grupa defaworyzowana	-1 artykuł na stronie internetowej - 8 plakatów na tablicach informacyjnych instytucji publicznych - 1 artykuł na portalu społecznościowym - 3 sektorowe spotkania informacyjne - 1 spotkanie z grupami defaworyzowanymi wskazujące na działania w LSR preferujące	- ankieta badanie poziomu satysfakcji i oczekiwań	przekazanie informacji minimum 1 000 osób - udział w spotkaniach informacyjnych 100 osób	2 ogłoszenia w prasie lokalnej 600 zł	- ilość artykułów na stronie i portalu – 2 - ilość spotkań informacyjnych – 3 -ilość spotkań inf. z grupą defaworyzowaną - 1 - ilość artykułów w prasie lokalnej -

				<p>grupy defaworyzowane</p> <p>- 2 informacje w prasie lokalnej</p> <p>- korespondencja mailowa do osób, które złożyły arkusze pomysłów</p>				2
Lata 2016-2020 (przed każdym planowanym naborem)	Poinformowanie o ogłoszeniu naboru wniosków celem dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców naborem)	Ogłoszenia w prasie i na stronach internetowych	- potencjalni beneficjenci	<p>- artykuł w prasie – 14 sztuk</p> <p>- ogłoszenie na stronie internetowej LGD i stronach internetowych gmin obszaru</p> <p>- rozesłanie 400 maili</p>	- ankieta o skuteczności ogłoszeń w prasie	Przekazanie informacji minimum 400 osobom	- artykuł w prasie – 14 szt. x 300 zł = 4200 zł	- ilość artykułów w prasie – 14 szt.
Lata 2016-2020 (przed każdym planowanym naborem)	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach przyznawania pomocy w ramach wdrażania LSR, ewentualnych zmianach kryteriów wyboru, najczęściej popełnianych błędach, prezentacja formularza wniosku celem zwiększenia szans uzyskania dofinansowania oraz poprawności składanych wniosków	Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów przed każdym naborem wniosków	- potencjalni beneficjenci w ramach danego naboru z uwzględnieniem grup defaworyzowanych	<p>- 1 szkolenie przed każdym naborem – 14 szkoleń</p> <p>– informacja o szkoleniu na stronie internetowej LGD, portalu społecznościowym oraz stronach internetowych gmin obszaru LSR</p>	- ankieta badanie poziomu satysfakcji i oczekiwań (interaktywni formularz na stronie OLGD)	- udział w każdym szkoleniu min. 10 osób (14 szkoleń = 140 osób, w tym 28 z grup defaworyzowanych)	0 zł (realizacja w ramach bieżącej działalności biura)	- ilość szkoleń – 14
Cały okres wdrażania LSR	Indywidualne informowanie osób zainteresowanych realizacją projektów w ramach wdrażania LSR celem zachęcenia do składania wniosków	Doradztwo w biurze LGD	-osoby zainteresowane programem	<p>- indywidualne rozmowy w biurze LGD</p> <p>- odpowiedzi na zapytania przesłane drogą mailową</p> <p>- odpowiedzi na zapytania telefoniczne</p>	- ankieta badanie poziomu satysfakcji z udzielonego doradztwa	- przekazanie informacji do podmiotów przed każdym naborem = 40	0 zł (realizacja w ramach bieżącej działalności biura)	- ilość indywidualnych doradztw -500

Załącznik 3 - Tabela 24. Budżet - Plan finansowy LSR S-UN

Wyszczególnienie	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 315 123	1 894 877		5 210 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 336 230		763 770	2 100 000
Razem	4 651 353	1 894 877	763 770	7 310 000

Zadanie	Budżet [tys. zł]	Cele
1.1. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni spędzania czasu wolnego poprzez budowę, przebudowę i/lub wyposażenie ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	1 800	Wp.1.1.1. Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
		Wp.1.1.2. Liczba nowych, zmodernizowanych i/lub doposażonych obiektów lub miejsc infrastruktury kulturalnej
1.2. Kształtowanie oferty i promocja dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru LGD S-UN	19	Wp.1.2.1. Liczba przedsięwzięć nie inwestycyjnych polegających na stworzeniu oferty bazującej na dziedzictwie obszaru.
		Wp.1.2.2. Liczba przedsięwzięć służących promocji dziedzictwa obszaru LGD S-UN
1.3. Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych, ścieżki rowerowe, szlaki pieszo rowerowe	300	Wp.1.3.1. Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego
2.1 Zakładanie nowych działalności gospodarczych	1 800	Wp.2.1.1. Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
2.2. Rozwijanie istniejących, w tym innowacyjnych i działalności gospodarczych.	2 360	Wp.2.2.1. Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
		Wp.2.2.2. Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
2.3. Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	500	Wp.2.3.1. Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
3.1. Inwestycje służące zachowaniu lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	80	Wp.3.1.1. Liczba projektów polegających na zakupie towarów i/lub usług i/lub robót służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego
		Wp.3.1.2. Liczba obiektów dziedzictwa historycznego, kulturalnego lub przyrodniczego objętego wsparciem.
3.2. Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	100	Wp.3.2.1. Liczba przedsięwzięć których celem jest pielęgnowanie lub zachowanie lokalnego dziedzictwa
3.3. Działania służące wzmocnieniu kapitału społecznego, w tym w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu, a także zwiększeniu wewnętrznej spójności społecznej obszaru	351	Wp.3.3.1. Liczba przedsięwzięć służących wzmocnieniu kapitału społecznego
4.1. Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej	140	Wp.4.1.1. Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami

		Wp.4.1.2. Liczba podmiotów lub osób, którym udzielono doradztwa
		Wp.4.1.3. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń
		Wp. 4.1.4 Liczba przedsięwzięć - materiałów informacyjnych
4.2. Działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR	50	Wp.4.2.1. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń dla pracowników i/lub osób zaangażowanych we wdrażanie LSR
		Wp.4.2.2. Liczba osobodni przeprowadzonych szkoleń dla członków organów LGD
4.3. Działania w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru	332,5	Wp.4.3.1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy

Załącznik 4. Procedura aktualizacji LSR S-UN

Cel procedury:

Celem procedury jest dostosowanie zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR

Powiązania:

Procedura Monitoringu i Ewaluacji Własnej

PRZEBIEG PROCEDURY:

LSR jest dokumentem o istotnym znaczeniu dla regionu, warunkującym ciągłość procesu jego aktualizacji oraz zespolenie go z realizowanym procesem ewaluacji. Zachodzące zjawiska społeczno-gospodarcze wymuszają stałe dostosowywanie zapisów strategii do zmieniających się warunków. LSR jako dokument planistyczno-strategiczny wymaga zachowania pewnych procedur podczas dokonywania zmian, które jednocześnie nie powinny powodować dezorganizacji społecznej czy osłabić motywacji do działania.

Celem procedury jest zatem dostosowanie zapisów LSR do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR. W tym celu, powołany uchwałą Zarządu LGD Zespół ds. LSR będzie miał za zadanie identyfikowanie zmian zachodzących w otoczeniu, wpływających na aktualność dokumentu. Wnioski w sprawie zmian zapisów LSR mogą zgłaszać również członkowie LGD, organy Stowarzyszenia oraz wszyscy mieszkańcy obszaru. Aby zapewnić powszechny i systematyczny udział lokalnej społeczności w aktualizacji LSR, zakłada się prowadzenie tego procesu w następujący sposób:

1. dokument LSR zostanie udostępniony do wglądu w Biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD,
2. na stronie internetowej LGD pojawi się formularz dot. zgłaszania uwag do treści LSR,
3. przewiduje się konsultacje LSR ze społecznością lokalną przy jej aktualizacji, w tym podczas tworzenia lub zmiany kryteriów wyboru (ponadto w uzasadnionych przypadkach planuje się przeprowadzić spotkania ze społecznością lokalną z wykorzystaniem metod partycypacji).

Zespół ds. LSR podczas ewaluacji LSR w szczególności będzie badać:

- stopień realizacji celów, przedsięwzięć, wskaźników rezultatu i produktu LSR,
- harmonogram i budżet wdrażania LSR.

Ponadto Zespół ds. LSR dokona analizy:

- zgłaszanych do LGD w formie formularzy wniosków,

- otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażania LSR.

Procedura aktualizacji LSR będzie inicjowana zgodnie z planowaną ewaluacją i/lub w wyniku zaleceń organów LGD lub Instytucji Wdrażającej, w okresie objętym wdrażaniem. Polegać będzie na zestawieniu wyników prowadzonych działań w ramach monitoringu i ewaluacji oraz indywidualnych opinii/uwag zgłoszonych do LSR w projekcie „Raportu z wdrażania LSR” wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR. Ww. Raport zostanie przekazany członkom Zarządu LGD do konsultacji a następnie z uwagami członków Zarządu przekazany do Rady. Rada dokona analizy „Raportu z wdrażania LSR” oraz uwag członków Zarządu i podejmuje uchwałę w sprawie wprowadzenia zmian i aktualizacji LSR. Informacja o aktualizacji LSR zostanie podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD.

Załącznik 5. Procedury ewaluacji i monitoringu LSR S-UN

Cel procedury:

Celem procedury jest ocena realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju wg wymogów prawnych, w razie potrzeby jej aktualizacja, aby zapewnić możliwie najlepsze efekty wdrażania LSR

Powiązania:

Procedura Aktualizacji

PRZEBIEG PROCEDURY:

Szczegółowe kwestie w zakresie ewaluacji oraz monitoringu LSR zostały wskazane w rozdziale 12. Odpowiednio w tabeli 20 omówiono zagadnienie monitoringu, natomiast w tabeli 21 omówiono zagadnienie ewaluacji. Zarówno w jednym jak i drugim przypadku wg procedury przedstawiono, jakie podmioty i/lub organy LGD będą uczestniczyć w procesie, jakie obszary będą podlegać ocenie, skąd będą czerpane źródła informacji.